București

Sfarmă-piatră

Director: Al. Gregorian Redacția și Administrația: Str. Domnita Anastasia. 16. — S. I Telefon 3.76.05

Bolșevismul incendiază lumea

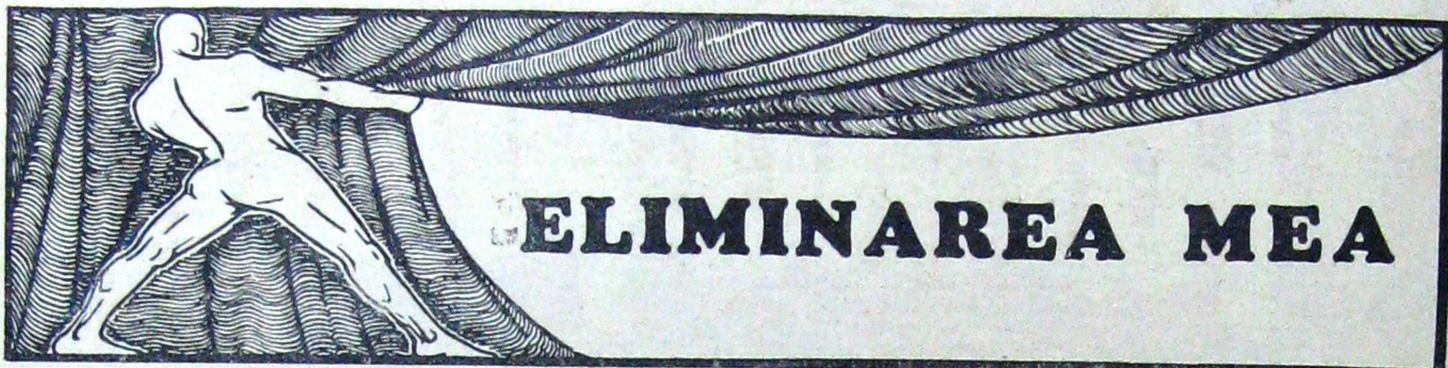

ELIMINAREA MEA

Fiindcă mulţi oameni cumsecade din partidul naţional-creştin şi impreună cu ei atâţia alţi naţionalişti sunt nedumeriţi în ceeace priveşte raporturile mele cu acest partid, am onoarea să-i pun în cunoştinţă că :

Eu nu mai sunt in partidul naţional-creştin.

Şi nu voiu mai fi niciodată.

Mai răspicat vorbind : am fost eliminat din partidul naţional-creştin.

Pentru cei cari îmi scriu luând in tragic această eliminare, sunt dator să răspund că nu trebuie să se prăpădească prea mult cu firea: lucrul acesta nu se putea să nu se intâmple. Eu am o soartă cu care m'am obişnuit de mult : toate lucrurile bune pe care le fac se duc în folosul altora şi se intorc impotriva mea. Nu odată, nu de două ori ; ci de o sută de ori, de o mie de ori. Aşa e scris, probabil, pe undeva prin stele. Dar orice ar sta scris in ele, stelele tot frumoase rămân şi ferice de muritorii cari işi pot citi soarta in ele şi nu sunt nevoiţi s'o ghicească în mocirla bălţilor.

Există vreo ilustrare mai indiscutabilă a soartei acesteia decât ceeace s'a intâmplat de curând?

Iată : sunt eliminat din partidul pe care eu l-am infiinţat abia cu un an mai inainte ! Pare de necrezut, şi totuş nu e altfel.

Am luat doi oameni, cari nici nu-şi imaginaseră măcar că ar putea merge vreodată impreună— A. C. Cuza şi Octavian Goga n'aveau atunci nici raporturi personale! — i-am unit şi i-am pus în faţa unei mari şi apropiate biruinţi. Aduceţi-vă aminte : cuzismul ieşise de mult din circulaţie incât nici Adevărul nu-l mai înjura; iar gogismul nu isbutise nici un moment să intre în circulaţia ţării. Mai cu voia mai fără voia lor, printr'o trudă, despre care numai eu ştiu câtă energie m'a costat, i-am imbrâncit intr'o mare mişcare in care au inceput să se simtă imediat atât de bine incât au uitat cine le-a dat-o.

Eu cunosc această psihologie dintr'o experienţă indelungată : orice om, pe care l-ai aşezat brusc intr'o stare de huzur, se simte atât de indreptăţit s'o aibă incât ideea că nu el insuş ci altul e autorul acestei stări il incomodează teribil şi in termen vulgar nerecunoştinţă nu e in realitate decât reacţiunea unui orgoliu rănit de binefacerile cu care l-ai dăruit. Şi, slavă Domnului, atât A. C. Cuza cât şi Octavian Goga, uniţi de mine „pe vecie", au dovedit imediat un orgoliu atât de profund jignit incât s'au hotărît să nu-mi ierte faptul de-a fi fost eu cel care li l-am satisfăcut.

Martori sunt toţi câţi au asistat la indeplinirea fuziunii că eu, personal, nu le-am cerut nimic acestor doi oameni. In clipa întâia de entuziasm insă, ei s'au crezut datori să-mi dea conducerea organizaţiei tineretului din noul partid. Am primit-o fiindcă mai mult ca oricare altul, eram aici in elementul meu. Sunt convins că România nu poate fi regenerată şi salvată decât prin tineret. Omul nou, necesar acestei vremi, nu se poate extrage din cadavre şi din mortăciuni morale. Iar partidul cel nou avea destule cadavre şi mortăciuni morale ca să nu fi fost nevoie de flacăra tinereţii care să mistuie putrefacţia şi să dea în scurt timp un organism de luptă unitar, puternic şi eroic. „Lăncierii" aceia — numele imi aparţine — aveau mai intâiu misiunea de a forma partidul şi apoi pe aceea de a reforma România.

Arătându-se incântaţi de punctul meu de vedere, A. C. Cuza şi Octavian Goga mi-au trecut numele şi calitatea in actul de constituire al partidul naţional-creştin, au mers in Mitropolia din Iaşi, s'au inchinat în asistenţă unui mare sobor de preoţi, au sărutat Evanghelia lui Hristos şi au jurat pe ea că vor respecta actul constitutiv „in spiritul şi in litera lui". Nici mai mult, nici mai puţin ! Jurământul lor solemn a fost pornit din proprie iniţiativă, nesiliţi de nimeni.

A doua zi insă, orgoliul acestor oameni, situaţi acum pe un pedestal atât de inalt, a inceput să sângere. Recunoaşterea benevolă a marelui meu aport pentru noul partid îi jicnea. Şi s'a dat drumul atunci acelei campanii de defăimare a mea pornită de fiul d-lui A. C. Cuza cu asentimentul bătrânului tată şi cu concursul celor mai intimi oameni ai d-lui Octavian Goga, campanie care avea de scop să demonstreze că eu sunt nedemn să conduc tineretul şi că d. Gheorghe Cuza e destinat de ceruri pentru această indeletnicire. Campania a durat patru luni. Niciuna din gazetele partidului n'a rostit un singur cuvânt de protest impotriva acestei infamii, fiindcă era pusă la cale chiar de conducătorii lui.

Rezultatul a fost debarcarea mea din insărcinarea pe care n'o cerusem şi trecerea tineretului sub autoritatea celor doi secretari generali ai partidului. Lucrul s'a petrecut exact acum un an printr'un acord subscris A. C. Cuza şi Octavian Goga, trecut apoi in statutele partidului.

Din momentul acela, mi-am dat perfect seama cu cine avusesem afacere. Şi din momentul acela activitatea mea in partid a incetat. Toată lumea ştie că public n'am reacţionat in niciun fel : nici nu m'am apărat, nici n'am atacat. Era in afară de orice eleganţă morală să m'apuc să demonstrez eu că sunt vrednic să conduc tineretul. Ridicolul acestei pretenţii l-am lăsat altuia.

Dar in partid n'am mai activat. Pentru mine, era de-acum încolo o imposibilitate să mai activez. Dece?

Toată lumea din ţara românească ştie că propaganda partidului naţional-creştin se face pe temeiul jurământului solemn depus in Mitropolia din Iaşi de d-nii A. C. Cuza şi Octavian Goga. In ochii poporului, jurământul acesta e un fel de garanţie sacră şi supremă de cinste şi de sinceritate : cei doi bărbaţi politici s'au obligat în faţa lui Dumnezeu să facă din fiecare literă a cuvintelor jurate faptă vie şi mântuitoare.

Jurământul insă fusese călcat in picioare, se transformase in sperjur. Mi-era cu neputinţa să merg in faţa poporului şi să fac propagandă pe acest temeiu moral. Eu n'am minţit niciodată şi n'am indus pe nimeni in eroare. Pentru nimic in lume n'aş face-o; cu atât mai puţin pentru d-nii A. C. Cuza şi Octavian Goga.

Mai mult decât atât : relaţiile personale cu d. A. C. Cuza le-am intrerupt din ziua de Sf. Nicolae 1935, când am vorbit ultima dată şi-a recunoscut că fiul său e autorul campaniei de infamii impotriva mea. M'a rugat s'o trec cu vederea, fiindcă speră că fiul său se va indrepta cu timpul, că a fost mai rău altădată, iar acum e mai bine decât înainte. Din partea mea sunt sigur că acea convorbire rămâne ultima pentru câte zile de trăit ne va mai dărui Dumnezeu.

De-atunci incoace d. Al. Gregorian a scos pe Sfarmă-Piatră, cu atitudinea clară pe care lumea o cunoaşte şi care nu are nici in clin nici in mânecă cu partidul naţional-creştin. Pentru noi ideea aceasta, căreia ne-am inchinat viaţa, şi pentru care am primit cele mai groaznice lovituri, am ruinat milioanele oamenilor scoţând gazete şi am zăcut in puşcărie, e mai presus de oameni şi mai presus de orice lucru. Ea cere să fie slujită cu orice preţ, iar pentru a o sluji n'am să aştept eu investitura cadavrelor şi a oamenilor sculptaţi din mămăligă.

In această izolare, pe care imprejurările pomenite ni-au impus-o, a isbucnit acum in Septembrie, odată cu intoarcerea d-lui Goga din Germania, chestiunea eliminării din partid. Inainte de a sosi in Bucureşti, d. Goga a avut la Ciucea conciliabule cu intimii săi, a constatat că atitudinea exprimată in Sfarmă-Piatră îi aduce dezagramente in diferite combinaţii pe care vrea să le facă, le-a comunicat că toată vara atât A. C. Cuza cât şi fiul l-au cerut insistent prin scrisori eliminarea mea şi s'a hotărît. Sosit in Bucureşti, primul lucru pe care l-a făcut, a fost să pună in cunoştinţă pe prieteni de hotărîrea luată. Aceştia au alergat la mine rugându-mă să anticipez actul, pe care ei il socoteau foarte dezagreabil, printr'o demisie. Le-am răspuns că personal sunt in situaţia ciudată de a nu putea să demisionez dintr'un partid in care nu m'am inscris, fiindcă eu l-am făcut. Un tată nu poate demisiona din calitatea de tată, chiar dacă copilul a ieşit un degenerat şi ia o atitudine ostilă părintelui. Prefer deci să mă elimine el din casa pe care l-am clădit-o.

In acest timp, anturajul d-lui Octavian Goga a răspândit in toate ziarele de sensaţie chestiunea eliminării, care avea să devină fapt implinit la intâlnirea celor doi şefi. Habar nu am de ceeace s'a intâmplat la mult trâmbiţata intâlnire, fiindcă nu m'a interesat şi nu mă interesează, intre mine şi ei ne mai existând de multă vreme raporturi personale.

Oricine se interesează de această chestiune insă a putut constata două lucruri : 1) că oficioasele partidului naţional-creştin n'au desminţit ştirea repetată de atâtea ori in presă şi 2) că imediat după intâlnirea la Bucureşti a „ambilor trei şefi", Apărarea Naţională a pornit atacurile impotriva mea sub semnătura d-lui Gheorghe Cuza şi prin comunicate.

Prin urmare, eliminarea e un fapt implinit.

Şi eu o iau foarte bucuros ca atare.

Ceeace reproşez „ambilor trei şefi" ai partidului naţional-creştin e că n'au avut curajul unui comunicat formal şi s'au ascuns in cele din urmă pe după intortochelele precedeelor amintite mai sus.

Situaţia insă e cum nu se poate mai limpede : m'au eliminat din partid. Nu ieri, ci încă de acum un an, când A. C. Cuza şi Octavian Goga, rupând jurământul, m'au desărcinat de calitatea cu care crezuseră că mă onorează.

Lucrul acesta, de o elocvenţă categorică, mă dispensează să-l calific in vreun fel sau altul. Oricine se interesează de el poate citi ca intr'o oglindă de cristal principiile morale, pe care s'a aşezat conducerea partidului naţional-creştin. Intr'adevăr, niciunul din partidele democratice nu s'a ridicat la această ameţitoare altitudine, de unde să iradieze asupra României forţa renaşterii şi a mântuirii. Ceasul acela fericit va veni sigur. Eu am dispărut, dar principiile rămân in sânul partidului. Şi ele vor lucra mai departe. Altul şi alţii vor intra la rând. Vom avea un spectacol frumos că acela pe care se zice că l-au dat şerpii din Lyon, inghiţindu-se unul pe altul până n'a mai rămas nimic... Dispariţia aceasta e inevitabilă. Şi atunci România va avea o primejdioasă iluzie mai puţin, dar un drum mult mai limpede pentru adevăratul naţionalism, care vine.

Nichifor Crainic

Democrație în foiță tricoloră

Dela intrunirea pe care partidul comunist francez a ținut-o Dumineca trecută în Parc des Princes subt protecția poliției și a detașamentelor din garda republicană, agenția „Rador" ne aduce un amănunt dacă vreți amuzant : tribuna oratorilor marxiști era împodobită frumos cu fanioane roșii și... steaguri tricolore.

Marcel Cachin, Thorez, Marty, Gitton, leaderii partidlui bolșevic din Franța, au vorbit cu acest prilej despre oligarhia militaristă, despre primejdia grupărilor național-fasciste, despre datoria de a susține frontul popular, despre obligația morală a d-lui Blum de a trimite avioane lui Largo Caballero la Madrid, — au vorbit și au cântat „Internaționala" cu pumnii strânși, subt faldurile drapelului național al republicei, cu aceeași naturalețe cu care altădată îl scuipau și îl detestau.

Telegrama dela Paris nu ne spune dacă d. Cachin a luat la urmă și jurământ mulțimii pe tricolor cum ia d. Georges Cuza în adunările din Moldova... Este însă posibil să se fi întâmplat și lucrul acesta. De ce nu?

Dacă revoluția mondială este servită mai eficace, dacă republica sare mai ușor în aer subt drapel național și cu jurământ, foarte bine!

Toată lumea știe că partidul comunist din Franța este unul și acelaș cu partidul comunist din Rusia sovietică și cu toate nucleele bolșevice din lume. Nici program, nici tactică, nici nuanță doctrinară, — nimic nu-i diferențiază pe comuniștii dela Paris de cei de la Moscova sau dela Madrid. Comunismul internațional are un stil unic, universal, valabil pretutindeni. Thorez, de pildă, este la fel de antipatriot și de internaționalist ca Pasionaria. Gitton este tot atât de antifrancez pe cât e Largo Cabalero antispaniol.

Patria și patriotismul, nația și naționalismul sunt anacronisme burgheze date afară definitiv din vocabularul marxist odată cu Dumnezeu și cu toate superstițiile clericale. Rassa și istoria sunt abstracțiuni convenționale. Revoluția proletară mondială este în schimb o mare și chiar singura realitate. Nu există comuniști francezi, comuniști spanioli, comuniști americani. Există numai comuniști. Revoluționarul marxist ca și francmasonul nu este nici francez, nici spaniol, nici american. El este pur și simplu cetățean al unui Soviet ideal care șterge toate granițele și strânge în brațe tot pământul.

Dar dacă stau lucrurile așa, ce rost are drapelul tricolor pe o tribună revoluționară?

Drapelul acesta simbolizează Patria. El rezumă ideia conservatoare de neam, istoria, misiunea, cerul și pământul Patriei. El este Franța cu toți morții, cu toate catedralele, cu toți regii, cu toți împărații ei și cu toată gloria milenară a spiritualității franceze.

Steagul roșu, dimpotrivă, reprezintă revoluția mondială a proletariatului împotriva Patriei.

Nu poți fi, deci, în acelaș timp și cu fanionul sângeriu și cu drapelul țării tale. Dar cu toate acestea, d. Marcel Cachin a izbutit în mod excepțional să fie cu amândouă... Cum se explică echilibristica aceasta atât de originală?

Intr'un singur fel.

D. Cachin știe că poporul francez înainte de a fi socialist, republican de dreapta sau de stânga, camelot al Regelui sau „croix de feu" și chiar comunist, este patriot. In timpul regalității subt comună și subt imperiu, fondul sufletului francez a rămas nealterat patriotic. In 1914 socialiștii francezi au votat cu gândul la Alsacia pentru război și pentru sporirea creditelor militare cu entuziasm.

Toate acestea le știe bine camaradul Cachin. De aceea el n'a ezitat să arboreze drapelul tricolor peste tribuna bolșevică dela „Parc de Princes". Comunismul — și-a zis el — nu mai poate să apară astfel în ochii francezului ca o ideie opozantă față de Patrie...

Compromisul e numai formal.

Subt o aparență mai puțin intransigentă, subt foița tricoloră, țelurile comunismului rămân aceleași, însă cu șanse de izbândă mai repezi și mai mari.

De altfel tactica aceasta a compromisului a adoptat-o mai înainte și partidul comunist dela Moscova care revine ușor la regimul burghez al proprietății private, fiindcă are nevoe de țăranii ruși pentru un eventual război, — și democrația în general a adoptat-o.

Ea vede că e depășită de vreme și simte o teribilă nevoe să mimeze acum patriotismul. Este, dacă vreți, drama democrației, dar este, nu mai puțin, o escrocherie bine calculată de către democrați.

Iată, spre un exemplu, cazul partidului național-țărănesc dela noi.

Infeodat trusturilor și marilor interese bancare, partidul acesta care a crescut în cassa de bani a lui Max Auschnit și la banca lui Oskar Kaufmann, se înțelege, nu poate merge decât în direcția comandată de tutorii lui. Tutorii i-au impus cum știți și cum se vede să o apuce la stânga. Detașat complet de realitățile social-economice românești, partidul național și țărănesc s'a trezit astfel angajat pe panta unor interese protivnice doctrinei sale : nici naționale, nici țărănești. Astăzi el nu mai este decât o mare excrescență parazitară, un neg al marei industrii și al marei finanțe. Iar d. Ion Mihalache cu toate aerele sale de intransigență e numai un pastolache care joacă în stradă tras de sfoara ce urcă pe cracul pantalonului în buzunarul lui Auschnit.

D. Mihalache care este un om inteligent își dă seama de situația în care se află. El nu poate să facă, însă, nimic. E prizonier la capătul ației...

Aici este drama țăranului dela Topoloveni. El a văzut că naționalismul comandă cadența Europei, că țara se duce tot mai mult la dreapta și partidul lui rămâne de căruță. El a văzut că în luptele din Spania dreapta cucerește în fiecare zi poziții noui și va ieși biruitoare, că în România Oltul naționalismului se umflă, se umflă mereu și că acuzațiile de antinaționalism împotriva național-țărăniștilor sporesc mereu.

El a văzut că democrația e tofoloagă și a pierdut pretutindeni pasul vremii.

Din situația aceasta chinuiatoare d. Ion Mihalache a căutat cu înfrigurare o ieșire care să nu îl ducă în niciun caz la dreapta, dar să fie în acelaș timp și oarecum patriotică. Și a găsit-o, se pare, în antirevizionism...

Antirevizionismul, evreii din partid, de peste partid și de subt partid nu vor putea obiecta că e huliganic. Dar, totodată, nimeni în România nu poate spune că el nu este o formă de patriotism, după cum nimeni nu poate spune în Franța că drapelele tricolore ale d-lui Marcel Cachin nu sunt naționale...

Antirevizionismul prezintă apoi avantajul că, grație acțiunei stăruitoare și desinteresate a ziarului Universul și a d-lui Stelian Popescu, are o ilimitată priză în masse. Pe această chestiune toată suflarea românească este de acord și în numele ei se pot realiza oricând unanimități strivitoare în România.

D. Ion Mihalache trebue să fie foarte încântat de această șmecheră descoperire a lui.

Pentru noi, însă, drama țăranului ostatec în mâinile oligarhiei financiare evreești, apare și mai evidentă acum.

Naționalismul lui și al partidului național-țărănesc nu se poate ridica decât până la revizionism. Mai mult nu permite d. Auschnitt.

Ce trist destin!

Situația d-lui Ion Mihalache și în genere a democrației noastre față de ideia națională este aceea pe care într'una din poemele sale erotice Ovidiu ne-o cântă melancolic în aceste versuri imprecative și dureroase, adresate, probabil, unei elegante și cuceritoare și pretențioase strămoașe a noastră la care el nu putea să ajungă :

Ego nec sine te nec tecum vivere
possum...
Aut formosa fores minus, aut
minus improba vellem.

(Eu nu pot să trăesc nici cu tine, nici fără tine... (Și de aceea) aș vrea să fii sau mai puțin frumoasă sau mai puțin crudă (cu mine).

AL. Gregorian

O Românie a dreptății

Din cele patru vânturi ale lumii nu pregetă semnele. Un spectacol de vifor și de crimă, un trist început la Soare-apune. E timpul să ne desmeticim.

Un cuvânt al păstorului din Maglavit îmi e pururi în minte. Verbul de foc, Logosul critic, timpul unei tragice judecăți, amenință. Păstorul dela Maglavit ne-a spus-o.

Cuvântul lui a fost cules de profesorul Nichifor Crainic :

„Eu am văzut puteri mari — spunea Petre Lupu interpretându-și viziunea — puteri grozave! Și are să fie moarte. Vine moarte. Mii și mii de oameni vor alerga încoace, se vor agăța de mine și se vor ruga să-i scap. Iar eu nimic nu voiu putea face.

„Uitați-vă, am și eu doi copii. Imi sunt dragi ca ochii din cap. Și aș vrea să fie fericiți, să trăiască, să muncească. Și n'o să aibă parte... Vine moarte, vine moarte!"

Sunt vorbe înfricoșate. Patetismul lor, expresia lor intens dramatică, sunt garanțiile unui mare fior, unei mari cutremurări, unei inimi cucerite, cum spun vechile texte. Păstorul a văzut ceva care a înflăcărat vorbirea lui atât de lină. Puteri mari, puteri grozave...

Ascult, parcă un posedat al pieirii, un energumen al predicii crunte. Vorbele păstorului sună aidoma acelor rostite de Savonarola, pateticul dominican, acum patru sute de ani și mai bine.

Asa predica și Savonarola în cetatea Florilor de Crin. Moartea era și atunci pe aproape. Puteri grozave amenințau Florența. Dar focul lor, veți spune, n'a ars-o până la cenușă, n'a șters-o de pe fața lumii.

Savonarola exagera, specula asupra viziunii. El era — să nu uităm — un călugăr, un om care a putut extrage din studiul Bibliei stilul acesta de jale cosmică. Petre Lupu nu l-a învățat de nicăeri. Vorba lui e pură de orice artificiu. Ea n'are decât stilul viziunii. Și e cu atât mai amară.

Și când păstorul a fost întrebat dacă nu s'ar putea conjura acest blestem care ne paște, el a răspuns: „Ba da!"

Domnul e îndurător. Ceeace El pretinde acestui pământ nemernic, acestui pământ al pierzării, o știam, o știam și eu:

„Dreptate în țară! Dreptate pentru toți!"

Singura ofrandă care ar împăca pe Dumnezeu, e așa dar, dreptatea—dreptatea socială.

Ce poate face să ne resemnăm pieirii? Ce ne poate îndupleca la tăcere, la îndurare, la umilință? Un popor întreg e însetoșat de dreptate. La noi, abjecția e Doamnă. Parvenitismul, prostia, decrepitudinea dictează legi.

O prăpastie se sapă între cei ce robotesc și pier, și cei cari huzuresc și cântă. Forțele vii ale acestei nații sunt oprimate. Vlaga ei, înțelepciunea ei, geniul ei sunt ursite să se consume obscure: Nu se pot ivi în marea lumină a zilei. Patria trece misterios în umbră. Aceea luminată de protecții supreme, de avere, de coaliții ale prostiei, de fericiri oficiale, este altceva. Este Non-Patria.

Posesorii de fericire să tremure. Timpul judecății se apropie. Un popor întreg nu poate servi mișelestei lor ambiții.

Ei sunt străini, sau aproape. Să luăm aminte.

Naționalismul nostru este pieirea lor.

Pe ruinele tristei lor abjecții, avem datoria să ridicăm o Românie a dreptății, o Românie a solidarității sociale, a înțelegerii reciproce, a jertfei continui a celor mari...

Și poate că vom conjura dezastrul.

Dan Botta

INVITAȚIE LA AVENTURĂ

Aventura, una din formele originale ale vieții, se consacră prin unicitate și tensiune centrifugală. Concrescența ei cu totalitatea vieții, căreia îi imprumută semnele îndrăznelii și ale frumuseții, îi permite salturi surprinzător de proaspete, neașteptate și ireversibile, prelungiri cu rezonanță transcendentă, care uimesc și miră. Cine nu se știe mira, nu poate pătrunde în plenitudinea aventurii.

Raportul de atârnare între viață și aventură este un raport de reciprocitate organică dela tot la parte. Partea, în cazul de față, poate deveni tot, constituindu-se într'o formă de viață autonomă. Această formă quasi-independentă, atunci, structuralizează și distilează conținuturi variate. Aici, la sfârșitul actului frenetic, se desvălue semnificația deplină a actului. Până acuma aventura se raporta la integralitatea vieții, găsindu-și reazim și tâlcuire în ea. Fiind în raport dialectic dela tot la parte, viața cuprinde aventura, îi conturează avânturile, dându-i consemnele înțelegerii nediferențiate. La acest stadiu, care nu depășește totdeauna extensiunea și intensitatea existenței obișnuite, aventura ancorează în viață, se lămurește și se integrează organic în ritmul ei cosmic (în sensul de organizare și ierarchizare).

Până aici, procesul de diferențiere se menține într'un echilibru dinamic, păstrându-se raportul dialectic al celor două realități, cu tendințe potrivnice. Viața, — totul, — tinde la înfrânarea, stăpânirea și încadrarea aventurii. Aventura, partea, — se răsvrătește, dornică de libertate și lumină. Masivitatea vieții îi toarnă plumb în aripi, hotărnicindu-i destinul în cuprinsurile ei. Când însă pornirea este frenetică, elanul totalitar și vulcanic, tiparele vieții plesnesc, iar mânjii aventurii nechiază, cu nările aprinse de libertate. La acest punct, caracterul centrifugal al aventurii devine pregnant și evident.

Hegemonia vieții slăbește, iar aventura se depărtează, fără a se desprinde cu totul, de trunchiul ei inițial, care îi slujește încă la urcarea sevelor hrănitoare. Sfera vieții rămâne și pe mai departe mai largă, însă mai goală, conținuturile și intențiile luând drumul altei forme cosmice, al aventurii. Pe această cale suitoare trebuie urmărit procesul de quasi-autonomizare al aventurii, în sensul că orice formă de existență, orice suprastructură își înfige, până la trecerea din forme în forma supremă a morții, rădăcinile în iraționalul vieții.

Inchipuiți-vă planurile sau formele, mai mult sau mai puțin autonome ale vieții, la fel cercurilor anuale înscrise în trunchiul copacului de vârstele lui vegetale, și veți avea perspectiva indispensabilă înțelegerii lor. Aruncarea paradoxului, la acest moment, mi se pare revelatoare: cu cât se realizează pe un plan mai depărtat de miezul vieții, înflorind într'o vârstă mai marginală, lumina aventurii pătrunde mai luminos viața, sporindu-i prospețimea și tâlcurile.

Intre viață și aventură nu se petrece o diferențiere de substanță, ci o singularizare de funcțiune. Această particularizare, datorită destinului imanent aventurii, se desvoltă într'o manieră sui generis, crescând sub semnul neprevăzutului, alte conținuturi și alte înțelesuri. Semnificațiile se adâncesc și se multiplică necontenit, în raport direct cu gestul inovator, cu aventura.

Privită în acest sens, aventura este o formă proteică, iar aventurierul purtătorul semnelor ei. Dimensiunile vieții lui sunt mai puternice, cultul riscului și-al necunoscutului singurul scop. Aventurierul este un spirit creator în continuă frenezie, un geniu al marilor și subtilelor probleme de limită. El adulmecă, presimte și visează, mai mult decât chibzuește. Visul lui este visul marilor acțiuni, cari au schimbat fața lumii. Parafrazând un poet, aventurierul este acasă între moarte și vis, visul dinamic, în plină desfășurare, vecin cu moarte, nu prin contemplație, ci prin participare la acțiune, prin euforia interioară care-l poate asvârli pe culmile biruinții sau în prăpastia prăbușirilor ireparabile. Prins într'o expresie mai pregnantă aventurierul este omul, care, cu picioarele înfipte în pământ și cu capul printre constelații, pornește cântând spre cucerirea necunoscutului. Cântecul lui este cântecul marilor descoperitori de ape și pământuri nouă. Poartă în el toată durerea despărțirilor, toată nostalgia pământului natal, toată bucuria isbânzii.

Pentru a putea prinde sensul intim și nealterat al aventurii, trebuie să ne desbarăm de sgura prejudecăților, pregătind astfel drumul spre o tâlmăcire sinceră și reală a acestei forme creatoare de cultură, nu atât prin juxtapunere de documente și cuvinte, cât prin deschiderea de ferestre și perspective nouă asupra veacului.

Inainte de a pune în paranteză aceste prejudecăți, e bine să subliniem câteva date, de o importanță covârșitoare pentru înțelegerea felului nostru de a privi aventura. Intervine, — și o fac mai mult din nevoia de a preciza noțiunile, — distincțiunea între conținut și formă. In cazul aventurii, conținuturile sunt variate și nuanțate. Din nesocotirea acestui adevăr s'a ajuns la prejudecata, stăpână pe mințile celor mai mulți, că singurul fel de aventură este aventura amoroasă, de unde nenumăratele erezii și sensuri peiorative, cari se dau aventurii. Aventura este tare, curată și proaspătă, ca apa neatinsă de suflare a isvoarelor de munte. Conținturile ei multiple, erotice, intelectuale, războinice, filosofice, religioase, eroice, devin trup din trupul ei și suflet din sufletul ei numai când sunt turnate în forma aventurii.

Forma îi dă pecetea definitivă. Intruparea aventurii implică, până la identificare completă, contopirea între conținut și formă. Aventura realizată este sfera al cărei conținut este reliefat de formă și a cărei formă este concrescută în conținut.

In acest plan ascenzional, la acest punct, sevele vieții se concentrează spre tulpinele pline, care ne duc spre eflorescența finală a aventurii. Această concentrare de energie, prin intensitate și fluiditate, împrumută aventurii pecetea distinctivă. Acuma, contrastul între centrifugalitatea aventurii (mă gândesc la raportul ei cu viața) și platitudinea vieții neautentice apare evident.

Respingând credința că aventura s'ar mărgini numai la conținuturi erotice, am înlăturat o mulțime de prejudecăți, cari decurg, cu necesitate, din ea. In această privință, cazul aventurii este similar cu cel al dramei. Pentru marele public, indiferent că se numește profesor universitar, medic, avocat, inginer, istoric sau istoriograf literar, desnodământul dramei nu poate naște decât din ciocnirea aspirațiilor sentimentale, grefate pe conținuturi erotice. Ei nu-și pot închipui că pierderea unei credințe, despărțirea de o idee, conversiunea la un alt crez și o altă lumină, pot constitui subiecte dramatice tot așa de interesante, dacă nu mai interesante chiar, decât plecarea unui amant, sinuciderea iubitei, etc., etc.

Pentru a putea respira aerul tare al aventurii, trebuie să ne prelungim vederile dincolo de încremenirea acestor prejudecăți, încântându-ne cu rezonanțele altor zări, mai largi, mai pure și mai nostalgice.

La nostalgia necunoscutului, la chemarea aventurii, nu putem ajunge decât depășind convenționalul și neautenticul, prin focul unei asceze purificatoare.

Această disciplinare nu este artificială și voită, ci este opera destinului. Aventurierul pleacă în lume subt ocrotirea stelei tutelare a destinului său. De aceea, el nu poate greși.

Destinul nu cunoaște înfrângeri și victorii, numai împliniri.

Prin aceasta, actul aventurierului este revelator. El își urmează drumul călăuzit de semnele unei puteri irezistibile.

Tot ce este mare, nobil și generos poartă marca aventurii. Priviți pirateria subt aspectul ei frumos (puneți în paranteză toate consecințele de natură războinică, economică, comercială) și veți gusta dealungul veacurilor tot farmecul riscului și-al îndrăsnelii. Ridicați-vă la curajul, entuziasmul și generozitatea eroului, împletiți-vă aspirațiile cu cântecul poetului, răsvrătiți noroadele și porniți urgia cerurilor cu proorocul, zidiți viitorul cu vizionarul, slujiți smerenia, adevărul și credința cu sfântul, și veți primi botezul aventurii.

Sorbiți, o copii ai Țării mele, cu un ceas mai de vreme, apa vie a aventurii!

Grigore Popa

„FALANGA"

Necesitatea unei apropieri culturale între țările latine, devine din ce în ce mai stringentă ca unică posibilitate de rezistență împotriva năvălirii noului barbarism sovieto-american. Falsele valori ale artei moderne, ancorată în pelteaua internațională, amenință întreg edificiul culturii europene, clădit pe tradiții de etnic și religios. Comunitatea de gând și înfăptuire artistică a grupului român, generatoare de capodopere fără de care nu s'ar putea concepe evoluția culturii occidentului european, se găsește astăzi risipită de ascensiunea totalitară a politicului. Ceiace a permis în evul mediu și în perioada renașterii, influența reciprocă de puternice consecințe a inovațiilor artistice între popoarele latine, a fost viziunea limpede a unei entități rasiale, pe care despărțirile politice nu o sdruncinau cu nimic.

Astăzi numai reactualizarea acestei imagini de origină comună, poate reîmprospăta forțele creatoare ale unei culturi leșinate. E ceiace încearcă acum, cu vădite succese, revista d-lor Jean Royère și Armand Godoy „La Phalange". Conștientă de puterea latentă a energiilor latine, Falanga încearcă să concentreze elanul tuturor celor ce înțeleg și întrevăd misiunea rasei noastre.

Numărul pe Iulie 1936 al acestei reviste de nobilă și clasică ținută, pe care întâmplător îl am în față, adună colaborări entuziaste. Poemul d-lui Vazareno Padellaro închinat Ducelui (apărut în traducere în nr. trecut al lui Sfarmă-Piatră) este o pildă vie a ceiace poesia modernă italiană a reușit să realizeze, animată de figura puternică a lui Mussolini. Sumarul revistei cuprinde un fragment din noua lucrare a lui Gabriele d'Annunzio „Povestea surdului și a mutului", precedat de un substanțial studiu asupra răscolitorului scriitor italian. D. Antonio Jacono semnează un eseu de juste aprecieri critice asupra „latinității lui Baudelaire".

Indelunga influență a civilizației latine în Suedia, a cărei mișcare literară și artistică, mai ales înainte de convertirea Nordului la lutheranism, a fost în strânse relații cu Roma papală, este analizată de d. K. G. Ossiannilson.

Despre „spiritualitatea fascismului" scrie d. Sandu Tzigara-Samurcaș, delegatul pentru România al „Falangei". Mistica doctrinei fasciste întemeiată pe creștinism, recunoscând legea lui Dumnezeu de-asupra alcătuirii Statului, a stabilit în Italia autoritatea unei noi moralități, de puternice și adânci resonanțe care a ajutat refacerea tipului de eroism latin. „Spiritualitatea Fascismului, scrie d. Samurcaș, a fost și va fi întotdeauna elementul vital și principiul de eternitate a marei renașteri a națiunii italiene de-a lungul veacurilor".

Compozitorul spaniol, Albeniz, a cărui muzică de profundă inspirație populară (Cântece din Spania și Iberias) *a ajutat mai ales la cunoașterea și difuzarea, universală a pasionatului melodism iberic, și-a găsit, în d. Victor Barte un pios și iubitor interpret.*

Despre arta poetică a lui Jean Royère, creatorul muzicismului, originală viziune a poesiei și îndrăsneață concepție a versului privit ca organism muzical, scrie d. Jean Tortel, eliberând poesia lui Royère de pretinsele influențe mallarméene cu care a fost mereu încărcată.

Versuri semnează d-nii Jean Royère (Glorification de Denise), Enzio Volture (Il Passo delle Stirpe), Spadaro di Passanitello (Don Quijote), Paul de Rosaz, Arrigo Vianello, etc.

„Falanga" luptă pentru menținerea tradiției culturale latine în cadrul sbuciumat al vieții moderne, unde numai o conștiență regrupare a spiritualităților înrudite, mai poate continua un ciclu de cultură neîmplinit încă. „Falangei" și celor ce se sbat pentru cât mai marea glorie a latinității, „Sfarmă-Piatră" întinde o mână de frățească adeziune. Cu asemenea soldați victoria nu poate fi departe.

Vintilă Horia

Mai sunt stejari în codri

S'a prăbușit în noi ceahlăul marilor virtuți eroice, care ne-au străluminat milenar istoria. S'au prăbușit cu vuet înfundat, negru, apocaliptic și din ruinele și molozul lor duhuesc toate păcatele acestui veac idiot și tâmpit pe a cărui frunte cântă lugubru cucuveaua marilor rătăciri. Am pierdut de mult — de când, la Mărășești, a tăcut ultimul tun — conștiința eroica a rostului nostru pe acest pământ. Ne bat vânturile încotro vor. Trăim întâmplător fără axă, fără verticala viziunilor nestăpânite, care să răscolească zăcămintele ființei noastre, să le răsfire în lumină, să le salte in istorie. Căci asta e istoria adevărată: actualizarea străfundurilor unui neam, dinamizarea zăcămintelor lui sub fulgerul viziunii.

Ne zbatem într'o tristă și haotică răscruce istorică. Zările-s negre de amenințări și nici-un fulger, nici un licăr de stea măcar, de nicăiri.

Ducem viață oloagă, viață de târitoare fără nerv, fără vibrație de revoltă. Nu mai știm nimic din ce-au vrut străbunii noștri să știm. Nu mai știm adică să ascultăm glasul sângelui lor, care gâlgâie din plin în pământul și'n istoria noastră. Ni-i strein cântecul acesta și sub crucile mormintelor de unde el s'aude, am uitat să mai aprindem candelele. Nu știm să mai îngenunchem la căpătâiul morților. Ne-am rupt de ei, ne-am rupt din climatul organic al creșterii noastre istorice și tânjim astăzi cu rădăcinile în vânt. Sub această zodie sinistră, de haos și demență națională, încoltesc toate aberațiile posibile cu care se poate mândri acest stupid și absurd veac în fața istoriei. Nu e nevoe să căutăm prea adânc această realitate. Iată, ni se vâră mai întâi sub condeiu acel român, demult renegat pe nume Ion Mihalache, cu ițari musceleni, cu frizură pomădată și cu suflet vândut celor mai crânceni dușmani ai acestui neam. Acest înfumurat muntean — n'ar mai fi fost! — n'a știut să-și plece niciodată urechea pe mormintele țării. Dar cel puțin atunci când alții i-au spus-o, și noi i-am spus-o românește de tot, avea datoria să asculte. Nu să-și sfideze țara cu aere de pandur în fruntea unui partid logodit cu fârtații din Sărindar și cu șarlele comuniste, pentru salvarea neamului, *gândește* el. Odată angajat pe această poziție, cu zări aprinse înspre Nistru și cu mirajul „puterii" clocit în oficinele de de peste graniță — cred mandarinii țărăniști că

poartă la butonieră floarea guvernului român de mâine — au pornit într'acolo cu căciula în mână, cu plecoane și cu... *săru' mâna*. Și s'a întors doctorul Lupu, acest frumos băiat de popă, cu nasul îmbujorat ca un gogoșar (ghiciți de ce!), să ne învețe că securile acestei țări nu vor mai legăna lanuri de grâu, că 'n luminișuri și dumbrăvi nu se vor mai răsfăța privighetori, că din praștia câmpiei, vorba poetului Pillat, nu va mai țâșni 'n lumină ciocârlia, că, însfârșit, soarele se va stinge subit (mai știi!) dacă nu ne vom încredința destinele naționale în mâinile, de îngeri, ale frontului popular, antena mondială și roșie a Moscovei. Hei, dom'le Doctor, dacă ar trăi venerabilul matale părinte, care s'a răsucit de mai multe ori sub pământ de durere că-i calci în picioare sufletul, iar mâine o să-i dărâmi și biserica în care s'a rugat o viață întreagă — se aud până aici vuetele apocalipsului spaniol — dacă ar mai trăi deci, te-ar întreba așa într'un amurg ca acesta de toamnă sprijinit neputincios în toiag, dar cu scântei, care ți-ar răscoli sufletul, în ochii aprinși de revoltă, dece-ți bârfești neamul, dece-ți închini inima trufiei, beției și streinilor, de ce uiți că străbunii tăi nu au călcat în picioare oasele părinților? Dacă ai ști să asculți glasul mormintelor, ai auzi cât de amarnic te blesteamă de sub pământ părintele Lupu din Arsura. El cere oricui știe să-l asculte să-l răzbune de rușinea păcătosei lui odrasle. Ia aminte, domnule Lupu!

Dar cu idioția acestor epave ale democrației, cari forfotesc în toate partidele democratice, între care partidul liberal nu e întru nimic mai pre jos decât altele, ne-am cam obișnuit. Dureros e că această idioție, semnul unei acute demențe politice, sforăie neostenită și sub fruntea matadorilor naționaliști. Dacă declarațiile alcoolice ale doctorului Lupu se evaporează ca un șpriț, dacă megalomania politică a d-lui Mihalache Ion se poate ghemui după ușă sub revolta unui pumn voinic și prin urmare lucrurile nu-s prea triste pe acest front, nu tot astfel e cântecul pe frontul naționalist.

Naționalismul nostru a fost invadat în ultima vreme de toate lichelele și de toți boșorogii. Există o elită naționalistă organizată politic, sau pe deasupra organizațiilor politice, care constitue buchetul mândriei românești la ora actuală. Freamătă în sufletul acestei elite, fragedă ca un zâmbet blond, toate dorurile străbune care-au umplut codrii de haiduci, când țara gemea sub bici și asuprire. In numele acestei tradiții suntem și vrem să rămânem naționaliști

Dar metecii și ratații tuturor credințelor, pentrucă n'au niciuna, încearcă să stingă în noi această flacără albă. Ne ademenesc cu făgăduințe care nu ne încălzesc, dar cu condiția să renunțăm la fanatismul nostru. Și pentru aceasta cad la tranzacții care paralizează zvâcnirile noastre eroice. Iată să numim pe Octavian Goga, Vaida și trista făptură a lui Gh. Cuza. Li s'a cerut de aci, dela „Sfarmă Piatră", să se ridice eroic în fruntea mișcării naționaliste. Cât de naivi nădăjduiam odată acest lucru mai ales dela Octavian Goga. Dar întors cu spatele înspre sufletul țării și înspre mormintele străbune altceva și pe altcineva ascultă dânsul. Nu cu pași eroici calcă Octavian Goga pe drumul pe care știe el cine l-a împins, ci cu pași obosiți de bătrân reumatic. Și cât de tânăr îl credeam noi!

Nu ni se curmă însă avântul.

Simțim sub morminte poruncile străbune, arde în noi flacăra credințelor nestinse și tremură viu în fundul cerului luceafărul marilor nădejdi. Ne-au înșelat oamenii, dar nu ne vor părăsi străbunii și nu ne va minți cerul. Intre acești doi poli se sprijină verticala nebuniei noastre, care nu va obosi până la biruință deplină. Și vom birui pentru că... încă mai sunt stejari în codrii noștri.

Niță Mihai

SALVAREA EROTICA

Cine crede că iubirea poate fi îndepărtată de suferință, acela n'a fost sguduit nici odată de drama transfigurării erotice. Concepția obișnuită despre sentimentul dragostei s'a lăsat, neîngăduit de mult, robită de povara categoriilor morale. S'a renunțat astfel la o sumedenie de gânduri care alcătuiau însăși miezul cel mai lăuntric al problemei. Iubirea a fost înstrăinată din ce în ce de propria ei substanță. I s'a dăruit atribute care se opun cu o cumplită dârzenie naturii ei intime. Obârșia i-a fost identificată în abstracțiuni; rostul i s'a îngreunat, fără nici o justificare, cu o ingrată finalitate, iar devenirii erotice i s'a acordat, generos, un cadru croit pe dimensiunile temporalității, care i se împotrivește structural.

Realitate vitală necreată, cu rădăcinile existenței zăcute undeva în taina veșnică a abisurilor preontologice, — iubirea sparge timpul, revărsându-și undele frământate, mult peste marginile lui neîncăpătoare. Iubirea este singura mare victorie a omului împotriva istoriei. Ea nu are nici început nici sfârșit. Simplul fapt al existenței sale transcende fatalitatea necruțătoare a scurgerii cronologice. Prin iubire devenim veșnici, adică ne smulgem de sub blestemul mobilității. Ne realizăm în nemișcare, în eternitate.

Sunt două certitudini vitale: iubirea și suferința.

Amândouă, desprinse din acelaș fecund izvor abisal necunoscut. Amândouă înzestrate cu aceiași forță de transfigurare și cu aceleași demonice elanuri, care te pot înălța sau prăbuși.

In sistemul eticei paradoxale a lui Berdiaeff, durat pe temelia unor concepte teologice precis definite, binele, răul și iubirea sunt socotite ca valorile fundamentale ale ființării umane. Pe câtă vreme însă, conținutul noțiunilor de bine și rău stăruie să se complacă, din motive nedeslușite de mintea noastră, într'un plan de abstractă izolare, Erosul a invadat omenirea, creindu-și indestructibile aderențe cu viața. Erosul s'a structurat organic cu fiecare existență individuală, robind-o. Invazia a fost, mereu hrănită, de noui avânturi. Nu importă când și de ce a apărut, dar jaful acesta universal constituie una din cele mai dureroase realități ale lumii. Iubirea și-a însușit darul fatalității: o fatalitate aidoma cu aceia a eternității sau a vremelniciei.

Impăcarea desăvârșită a Erosului cu viața încă nu s'a împlinit. De aici neistovita sbuciumare a sufletelor. Suferința: — conflictul fatal dintre viață și iubire. Paradoxul e de-o inegalabilă splendoare. Două impulsuri existențiale care, deși structurate iremediabil, nu și-au găsit pacea. Menirea lor este să se mistuie într'o surdă și aspră încleștare antinomică.

Viața stă întotdeauna gata să se risipească în expansiuni gratuite. Vrerea ei cuceritoare n'are țeluri răspicate. Viața se revarsă pretutindeni, ca o apă prea bogată din patul ei de lut. Sentimentul acela incert dar foarte puternic, de evadare în natură și în nesfârșitul tot cosmic, pe care fiecare din noi îl simte adeseori ca pe un chin fără leac, izvorește din cele mai adânci regiuni ale făpturii noastre. In cuprinsul lui se sbate însăși dorințele oarbe ale vieții, străbătută de suflul sborurilor titanice. Mai mult sau mai puțin, — oricine din noi, e un titan, un suflet pornit să îmbrățișeze infinitul. Setea de absolut, boala aceia metafizică ce-a culminat la romanticii germani, nu scutește de focul ei mistuitor pe nimeni. Ea s'a născut odată cu leaturile începutului și nu va dispărea decât prin completa prăbușire a vitalității. Tot ce e viu zace sub atracția dinamismului cosmic. Existența individuală nu-și află nicăeri odihna: ea visează, rătăcește și se frământă. Mișcarea pare a fi condiția fatală sub a cărei imensă povară, se desfășoară întreagă drama vieții. Elanurile ei însă sunt stingherite și necontenit frânte de primejdii.

In drumul ei dur de eliberare, viața se izbește de linia contrară a Erosului. Iubirea te limitează; ea vrea strângerea orizonturilor, demarcarea nemărginirii. Titanismului neobosit al vieții i se opune un zid de a cărui masivitate i se lovesc toate sborurile.

Lirismul erotic, țâșnit din obârșia sa necunoscută, — dorește cu ardoare să se realizeze într'un cuprins limitat, ceeace se poate numai cu prețul crunt al unei jertfe: prin jertfa mare a vieții. Omul trebuie să renunțe la libertatea vieții sale — asta e porunca nemărturisită, dar cu atât mai irezistibilă, a iubirii. Iubirea transcende timpul și spațiul; în schimb însă, îți unilateralizează destinul, silindu-te să renunți la toate revărsările acelea generoase ale propriului tău eu.

Iată: titanism vital pe deoparte, lirism erotic pe de alta.

Din miezul de flacără al acestui conflict, răsare floarea amară și sinistră a suferinții.

Și totuși salvarea erotică este cea mai frumoasă dintre experiențele umanității din noi. Prins, ca într'un clește de foc, între cei doi termeni antinomici, sufletul a căutat o scăpare. Scăparea s'a confundat cu o acceptare integrală a durerii — văzută ca suprema bucurie a existenței. Să faci din suferință o plăcere pură ca o nostalgie paradisiacă, să preschimbi fiecare tristețe și înfrângere într'o liniște mai vastă decât tine — însfârșit, să simți în orice gând nelămurit și aspru o fericire învăluitoare ca o vrajă extatică. Conștiința, devorant de lucidă, a fatalității noastre tragice să devie un prilej duminical de crudă și calmă desfătare lăuntrică. Asemeni perfecțiunii plastice a apollinicului din creația antichității eline, seninătatea aparentă a spiritului nostru să nu fie decât expresia convertită a unei svârcoliri profunde care ne mistuie rădăcinile vieții. Numai atunci salvarea erotică se trăiește în adevărata ei plenitudine. Starea aceasta de pace însingurată, nutrită cu seva tuturor revoltelor ireductibile, e îngăduită doar omului, pentru care în afara iubirii nu rămâne decât împărăția nebuniei. Cine nu vrea să fie nebun — numai prin iubire se poate mântui. Sentimentul salvării erotice e o inefabilă voluptate, în care toate paradoxurile se împacă și toate gândurile învrăjbite se înfrățesc, fără ca, în regiunile nediferențiate ale ființării noastre, ele să-și piardă duritățile antinomice.

Aș numi starea existențială a izbăvirii prin iubire, cu un cuvânt alb și sfânt ca o singurătate: valeriană. Rotunda sonoritate muzicală a acestui termen, adună în tâlcul ei — nemărturisit decât în închipuire, — un univers întreg de melodii și purități interioare. Melodiile îi sunt plăsmuite din devastatoare învolburări iar puritățile s'au distilat din vinovății răscumpărate. Valeriană este transfigurarea erotică în care viața se odihnește pe culmile suferinții, în care tristețile sunt prea senine și dezlegate pentru totdeauna de păcatul răsvrătirii.

Septimiu Bucur

O întâlnire cu țara

Suntem in pragul unui mare eveniment.

Duminică, inimile celor ce se simt plămădiți din aceeaș dospeală, se vor uni in ritmul aceleeaș bătăi, pentru a incununa cu laurii recunoștinței fruntea unui Român. La Arenele Romane, — auziți in ce loc de grandioasă inchegare, — d. STELIAN POPESCU, directorul ziarului „UNIVERSUL" — căci despre d-sa e vorba — va trebui să răspundă la o intâlnire pe care i-o dă neamul său. Intâlnirea aceasta a fost hotărită in taină de către cele mai reprezentative frunți ale poporului românesc din ceasul de față, și este tutelată de cârja inaltului Patriarh, lângă care se află d. Nichifor Crainic, ctitorul atâtor indrăsnețe infăptuiri ale spiritualității noastre.

Nu va fi sărbătorit un om, cum se ințelege in mod obișnuit prin aceasta. Se știe că asemenea intâmplări se produc des in ziua de azi și d. dr. Lupu pe drept se poate mândri cu o duzină de banchete oferite anual de cei ce-i apreciază minunata-i vocație de necurmate veselii. Nu va fi o petrecere comandată de rațiuni teribile de partid, pentru inspirația unuia care vrea să facă declarații politice și nici un chef democratic la care să leșine Sărindarul.

Faptul că lipsește inițiativa d-lui Blumenfeld, iar rolul său de data aceasta e de a privi cu dușmănie de moarte bucuria celor de Duminică, ne dă cuvânt să credem că 'nsfârșit ni se lămuresc căile. Incepem un drum nou, pe care d-lui nu ne mai poate insoți. Vom fi singuri de-aici inainte cu inima noastră și la necazuri și la bucurii.

Duminecă, 11 Octombrie, va fi o sărbătoare românească netrecută in calendar, dar pregătită de vuetul acesta urias ce trece prin sufletul nostru dela un capăt la altul al țării. D. Stelian Popescu va trebui să vină in fața alor săi, să culeagă rodul semănăturilor sale și să țină o lecție de pedagogie națională.

Blazonul care l-a recomandat acestei intâlniri nu e vreunul care să poarte peceți și parafe internaționale, e numai conserventa sa cu un atribut atât de mult disprețuit la noi acasă. E pur și simplu dărenia de a fi ținut la calitatea sa de român. Pe acest soclu se inalță personalitatea aceasta care face mit in ceasul de față și-și croiește drum in istorie.

Inchipuiți-vă: intr'o vreme de dureroase rostogoliri, când agenții care vin dela răsărit, găsesc la fiecare pas marfa pe care o caută pentru comerțul lor, când oameni cari conduc sau pretind să conducă, consimt atât de ușor să așeze sufletul unui neam in garderoba altora, când nu se mai poate vorbi de morală ori de virtute, un om se așează impotriva vântului și se face apărătorul temeiurilor noastre care totuși sunt căzute in disgrație. E un rol dificil acesta, fiindcă poartă in sine spinii multor suferinți. E atât de dificil, incât sunt rari oamenii care prin zestrea lor izbutesc să-l ducă până la desăvârșire. După arătările lui pornesc mulți cu intenții frumoase și cu entuziasme, dar la socoteala din urmă se pot vedea aproape tot atâtea intoarceri ori infrângeri. D. Stelian Popescu l-a executat cu eroism, bravând tot ce a intâlnit in cale potrivnic, până a ajuns la un ceas, când își poate ingădui un popas de reculegeri și evocări. E singurul care a străbătut până acum o cale dreaptă și curată printre atâtea tentații, atâtea moravuri infame și atâtea haite cu colți prădalnici. Din leatul tâmplelor cărunte, d-sa și cu incă vre-o doi, are inimă de flăcău și suflet viteaz pus numai in slujba neamului. Deaceea, tineretul care — se știe — e revoluționar și negativist față de părinții impotmoliți in apele stătoare ale nefericirei românești, in omul acesta își recunoaște totuși indrumătorul și-l iubește cu patima ce-i este proprie.

Dar alături de conștiința hrănită din seva pământului nostru și care-și va primi Duminecă omagiul pentru puritatea ei, d. Stelian Popescu mai este printre noi și mărturia unei fapte grandioase: ziarul „Universul". Intr'o țară unde aproape totul iese din afaceri și combinații murdare, unde jidanii au transformat in negoț toate prerogativele noastre (la care de mult nu mai avem dreptul) și unde s'a creiat tradiție forte ca presa să nu ne aparțină, d. Stelian Popescu ține in circulație cea mai mare tipăritură zilnică, in care se vorbește despre strămoși, despre românism, despre demnitatea noastră, despre crucea pe care alții oficial o culcă la pământ, despre tot ce ne condiționează existența.

Dacă e adevărat că atitudinile politice ori sociale, rezultă din convorbirile zilnice ale ziarelor cu publicul, atunci pentru fapta d-lui Stelian Popescu, nu se poate găsi un omagiu. D-sa s'a ridicat mult deasupra puterii noastre de recunoștință. Ceeace n'a putut face statul prin universitățile sale, unde oficiază foarte mulți comuniști, masoni și atei, ceeace n'au putut deslusi măcar, vrutele incercări de răsunătoare ofensivă culturală, a făcut cu vârf și indesat directorul ziarului „Universul". In fiecare zi a intrat in colibele fraților săi și grăind intr'o limbă disprețuită de alții, a aprins candela credințelor de neam. Și vizitele s'au repetat mereu până s'a ajuns la inchegarea unei forțe masive de simțire românească. Rezistența pe care ne bizuim noi astăzi in fața atâtor bestiale atacuri, e opera acestei indârjiri de unul singur. Inchipuiți-vă că 'n vremea aceasta plină de rătăciri, când logica istorică a marilor condiții de viață națională e tăgăduită cu frenezie demonică de către apostolii nebuniei, ne-ar fi lipsit tribuna „Universului" și am fi fost siliți să ne hrănim cu otrava Sărindarului.

Rezultatul îl poate pricepe oricine.

Și totuși, d. Stelian Popescu, nu s'a declarat mulțumit cu atât. D-sa și-a dat seama că e necesară o mobilizare a neamului, că e de absolută trebuință participarea, fiecărui ins la acțiunea de apărare a ființei noastre organice și spirituale. Dela opera pedagogică, a trecut pe teren la organizarea directă și astăzi, toată țara românească este o oștire imensă, gata să lovească peste bot pe șarlatanii revizionismului și ai comunismului. Am avut noroc că s'a găsit intre noi această mare energie, ca să ne putem făli cu inarmarea sufletească, singura forță pe care ne bizuim in ceasul de față.

Sunt numai câteva luni de când, protejați de oficialitatea zilei, agenții Moscovei indreptaseră mitraliera impotriva acestui Român. Pasiunea lor era să-l vadă culcat la pământ și gândeau că, având adeziuni de peste hotare, precum și devotamentul câtorva trădători de aici, își vor putea sărbători crima.

Iată că lucrurile au ieșit altfel, adică in singurul mod posibil. Aderența noastră la acțiunea d-lui Stelian Popescu își descopere azi și un adevărat mit pentru personalitatea sa eroică. La chemarea câtorva — e drept cei mai aleși — se asociază pe intrecere tot Românul și toate cătunele. Sărbătorirea sa prilejuește cea dintâi orchestrație a neamului in zilele acestea turburi. Iți vine să privești cu un sentiment de panică, năvala aceasta grandioasă ce se dă asupra unui om, deși vine numai cu cântece și urale.

E oricum copleșitor și neobișnuit. Și e mai ales emoționant, fiindcă vedeți, o țară intreagă, mânată de propriile ei răscoliri, se pune in marș pe drumurile toamnei, spre a se intâlni cu unul din fiii săi. Știm că va fi patetic minutul acesta și va fi hotăritor pentru inimile noastre și pentru zilele ce vor veni.

Pan. M. Vizirescu

Statistica evreilor când vine?

E'n adevăr admirabilă încăpățînarea cu care evreimea din lume stărueşte în interesul evreilor din România. Strânşi legaţi prin conştiinţa lor de unitate naţională, evreii de pe faţa pământului, cu toate că unii se pretind germani, alţii francezi, italieni ori maghiari, ni se înfăţişează ca o ligă internaţională, puternică prin bogăţiile de care dispune şi prin relaţiunile membrilor ei. Ani şi iarăşi ani de zile, această ligă, membrii ei şi fiecare evreu în deosebi, şi-au dat silinţa a ne defăima şi a face să se stabilească în ţările dela apus, părerea, că suntem un popor netrebnic. In lipsă de proprie putere fizică evreii nu ne puteau sili să le acordăm în ţara noastră drepturile de care se bucură în alte ţări; s'au silit prin urmare să ne izoleze şi să facă presiune asupra noastră.

In sfârşit această presiune a găsit o formulară pozitivă în tratatul de la Berlin. Suntem ameninţaţi că în cazul, când nu am acorda evreilor drepturile, poziţia noastră internaţională are să rămâie indefinită. Este un pericol cu desăvârşire nehotărât, cu care suntem ameninţaţi, şi nimeni nu e în stare să ne spună, ce are să urmeze în cazul când, împinşi de instinctul de conservare, am înlocui art. 7 cu altul care ar acorda drepturi tuturor fiinţelor omeneşti afară de evrei.

Ştim însă un lucru: că tratatul de la Berlin ne pune la discreţiunea puterilor europene, şi că, bucurându-ne de încrederea şi bună-voinţa acestor puteri, nu am avea să ne temem de nimic. Nenorocirea noastră e, că am pierdut această încredere şi că nu mai putem spera acte de bunăvoinţă din partea popoarelor apusene. Graţie propriei noastre greşeli, şi-a propagandei evreieşti, suntem astăzi cu desăvârşire izolaţi şi nu ne mai putem rezima pe nici un fel de ajutor din afară. Şi chiar de la sine se înţelege, că evreii nu scapă din vedere nimic ce poate contribui spre a ne ţinea în această isolare.

Dacă în evreii din România ar fi câtuşi de puţină suflare de iubire pentru ţara în care trăiesc şi ai cărei cetăţeni vor să fie, ei încă de mult ar fi declarat că nu vor să sporească greutăţile cu care ne luptăm şi că, încrezându-se în bunul simţ politic al Românilor, nu stăruesc să li se acorde numai decât drepturile. Prin aceasta ei ar fi dovedit că ţin la ţară, că ţin la Români, că în lupta cu străinii vor să stea alături de noi, şi astfel ar fi câştigat un titlu la drepturile ce pretind, căci ar fi contribuit la îmblânzirea opiniei publice europene. In loc de acestea, răsfăţaţi de sprijinul străin, ei se obrăznicesc, sunt mai îndărătnici de cât ori şi când, ba nu se sfiesc a ne arunca vorba că nu le pasă de noi, când Europa ne face silă.

In acelaş timp Evreii din străinătate găsesc nouă mijloace, ca să preocupe opinia publică europeană în contra noastră; între altele isbutesc a îndupleca pe renumitul profesor Bluntschli a se pronunţa în chestiunea Evreilor potrivit cu pretenţiile lor. Acest verdict al profesorului Bluntschli, acest abuz de autoritatea stabilită, nu poate să aibă alt scop şi nu va avea alt efect, de cât pe acela de a ne ţinea mereu izolaţi, de a face presiune asupra opiniei publice europene şi de a acredita din nou părerea, că Evreii au dreptate şi noi suntem un popor barbar. Dovadă despre aceasta sunt următoarele cuvinte, pe care se întemeiază verdictul renumitului profesor:

„Ca şi în celelalte ţări ale Europei orientale, deşi mai puţin numeroşi în ţările Europei occidentale, *se găseau evrei din timpurile cele mai vechi şi în Moldova şi Muntenia.* Fără îndoială, *că un număr mare de familii izraelite au venit în provincia dunăreană, Dacia, încă sub domnia vechilor împăraţi romani.* Aceste familii vechi daco-izraelite s'au conservat aici, şi sunt chiar cel puţin tot atât de vechi pământene *ca şi naţiunea română, în mijlocul căreia trăiau. Ele formează şi sâmburile populaţiei evreie de astăzi în România*".

Acestea le dă Evreilor dreptul de a cere drepturi egale cu noi. Ne întrebăm însă de unde scoate savantul profesor acest *„fără îndoială"*? Indoiala e atât de mare, încât după teoria lui Rösler, o teorie foarte acreditată în Europa, veacuri întregi lipseau din Dacia chiar şi Românii, cari nu s'au întors de cât mai târziu, cete cu cete, pe pământul Daciei.

„In cursul secolelor, — zice verdictul — evreii din diferitele ţări, s'au *asimilat* şi ei cu ceilalţi copii ai ţării, Au adoptat *limba ţării* şi, în cea mai mare parte, şi *obiceiurile ţării*".

Ei bine! în România nu e nici o familie evreiască, nici una singură, care ar fi adoptat limba şi obiceiurile noastre: sunt evrei *spanioli*, evrei *germani* şi evrei *leşeşti*, nu e însă pe faţa pământului nici un evreu *românesc*, ce are drept limbă *maternă* limba românească şi ar fi adoptat câtuşi de puţin obiceiurile româneşti.

Evreii în România sunt o *invaziune recentă*, care nu poate să facă pretenţie decât la drepturile pe care îi dă mâna să le iee cu sila.

Profesor Bluntschli e destul de instruit, ca să ştie aceasta; ca un om onest însă, nu putea să susţină pe evrei de cât în cazul, că sunt populaţie autochtonă şi asimilată.

Verdictul profesorului Bluntschli se rezumă în cuvintele: *„Presupunând că evreii din România sunt populaţie autochtonă, a ţării şi presupunând că ei s'au asimilat cu Românii*, statul român e obligat a le acorda drepturile de cari se bucură *ceilalţi Români*".

Şi în adevăr, le-am face evreilor *autochtoni şi asimilaţi* o mare nedreptate, dacă nu le-am acorda toate drepturile de care ne bucurăm noi înşine. Care e prin urmare scopul evreilor? Acela de a acredita în Europa ideia, pe care profesorul Bluntchli n'o exprimă decât prin *„fără îndoială"*, de a face ca lumea să crează, că în adevăr evreii sunt în România o populaţie autochtonă şi asimilată şi noi le facem nedreptatea de a-i trata ca pe nişte vagabonzi. Scopul lor este de a face ca lumea să urmeze a crede, că suntem un popor intolerant, nedrept şi barbar. Ce facem noi spre a respinge această calomnie? Nimic!

Sunt aproape doi ani de zile de când chestiunea evreilor ni s'a pus din nou şi în o formă mai acută de cât ori şi când, mai nainte: şi nici până în ziua de astăzi nu ştim, dacă dispunem ori nu de elementele neapărate pentru înţălegerea şi rezolvirea ei în deplină cunoştinţă de cauză.

In mai multe rânduri am stăruit ca guvernul să ia măsurile trebuitoare pentru punerea la cale a unui recensământ sever; camerile de revizuire sunt însă întrunite şi până acum nici o dată pozitivă nu este cunoscută..

Ştim noi oare câţi Români, câţi străini şi în deosebi câţi evrei sunt în ţara noastră? Ştim oare când, de unde şi în ce condiţiuni au venit aceşti evrei? ce au evreii? din ce trăiesc? în ce grad sunt folositori ori stricăcioşi pentru viaţa noastră socială şi în deosebi pentru viaţa noastră economică? Ştim, într'un cuvânt, ceeace trebue să ştim spre a putea vorbi ca oameni serioşi şi ca buni patrioţi despre o cestiune, de la rezolvirea căreia atârnă nu numai viitorul statului român, ci chiar şi existenţa societăţii române? Nu ştim nimic!

Pentru ce oare guvernul, care dispune de toate puterile ţărei, nu ne-a dat în mână armele, cu care am fi putut combate propaganda ce evreii fac în Europa contra naţiunii române? Atunci când evreii spun lumii civilizate, că suntem barbari şi intoleranţi, noi ar fi trebuit să răspundem cu cifre pozitive şi să arătăm, că ne aflăm în luptă pentru existenţă, o luptă în care nu ni se poate tăgădui dreptul de legitimă apărare.

Nu de mult s'a publicat în coloanele *„Timpului"* date statistice privitoare la treburile ce evreii fac în Galiţia şi ori cine s'a putut încredinţa, că nu e pe lume argument mai puternic, sau logică mai strivitoare de cât cifra *pusă afară de orice îndoială.* Am cerut şi cerem cu stăruinţă asemenea cifre; le cerem şi nu am exagera poate, dacă am zice, că este o trădare de a rezolva cestiunea evreilor mai înainte de a ne fi putut lămuri pe baza lor despre starea adevărată a lucrurilor. Nimeni, dar nimeni în ţara aceasta nu ştie, cum va judeca şi ce fel de hotărâri va lua după ce i se vor pune în vedere datele pozitive şi puse afară de orice discuţiune.

In timp de cinci ani de zile s'au vândut în Galiţia vre-o 800.000 averi imobiliare şi tot cu date statistice vom dovedi, că în Ungaria, chiar şi prin ţinuturile pe unde evreii nu fac decât 1% din populaţie, nu e sat, în care să nu fie cel puţin o familie evreiască. Faţă cu asemenea argumente orice discuţiune încetează.

Trei lucruri mari aşteptăm de la datele statistice:

1. Vom fi înşine lămuriţi şi vom putea vorbi cu liniştită hotărâre a omului ce se află în deplină cunoştinţă de cauză.

2. Vom putea să ne câştigăm încrederea şi simpatiile oamenilor de bună credinţă din Europa.

3. Vom ridica nivelul moral al ţării.

Căci dacă în ciuda dovezilor ce vom fi dat, puterile vor stărui şi mai departe, atunci fiecare român va simţi ceeace azi numai puţini bănuesc şi uniţi cu toţii vom fi gata să arătăm că un popor ce-şi numără viaţa pe veacuri, nu renunţă atât de lesne la viitor.

Astăzi, orice hotărîre am lua, o luăm cu uşurinţa omului laş ori îndărătnicia copilului răsfăţat; şi chiar luînd o hotărâre potrivită cu interesele noastre vitale, scăpăm din vedere că mai înainte de a fi luat o asemenea hotărâre, trebue să facem toate încercările spre a ne câştiga simpatiile popoarelor de la apus, ceea ce nu putem decât lămurindu-le asupra stării noastre şi combătând cu armele cuvenite propaganda evreilor.

Mihail Eminescu
(Din „Curierul de Iaşi")

Privelişti de sat

Zilnic, satul îşi trăeşte liniştea sa mormântală. Doar dimineaţa şi seara, lumea forfoteşte. In juul casei e treabă, vitele vin dela păşune, oamenii dela câmp. Sărbătoarea, aceeaşi linişte din adâncurile nopţii, plus hora şi cârciuma. Manifestări în plus, excepţii ciudate. Uneori, manifestaţii politicianiste. Era să uit... Sărbătoarea, mai e şi biserica. Săraca biserică! Nu dispreţuită, dar uitată; nu criticată, dar părăsită. Nici o vizită, aşa de rară, ca a unui episcop, care inspectează parohia satului, nu scoate satul din ţâţâni. La întretăieri de uliţi, aceeaşi adunaţi mulţi gură cască. Nici cu această ocazie, nu părăsesc indiferenţa lor apatică. Mă gândesc la virtuţile biblice, la credinţă, la speranţă mai mult, şi la iubire. Sunt inexistente. Credinţa, speranţa şi iubirea ţăranului par a fi determinate de economicul vremurilor noastre, ele sunt strivite de mizeria sanitară şi economică, tot mereu crescânde. Mizeria economică, cultura deficitară, nu rareori nulă, un suflet ciopârţit de rele, plus politicianism, au pus viguros, jugul neîncrederii pe grumazul nespălat al ţăranului. Se gândeşte sărmanul, numai la stomacul său ghiorăind de foame şi la spectrul hidos al zilei de mâine. Din depărtare, ca un suspin pierdut în uitarea mizeriei, se aude glasul înăbuşit al ţăranului. Din depărtare, ca un plânset al nemângâierii, se aude glasul copilului, care cere să mănânce. Din depărtare, ca un glas pierdut al Satanei, se aude blestemul mamei. Şi tot din depărtare, ca un ecou rătăcit în miez de noapte, clopotul bisericii cheamă pe credincioşi la biserică. In zadar, se'mprăştie sunetul clopotului pretutindeni, că nu mai e auzit. Ţăranul stă tâmpit pe gânduri. Hrana spirituală a ţăranului, o tristă uitare.

Să privim satul, nu olimpic, ci prometeic. Să ne smulgem din atmosfera contemplării comode, să păşim curagios în dinamica înfiorurătoare a prometeismului. Să creem alţi oameni. Mai înainte însă, să ne 'nregistrăm calităţile, să ne măsurăm forţele. In prealabil, să purcedem la distrugerea răului din noi. Să strivim laşitatea, să 'ncurajăm credinţa şi virtutea, să stimulăm curajul şi fapta. Să dovedim a fi demnii urmaşi ai lui Prometeu. Aşa, să ne îndreptăm asupra satului. Nepăsarea dela întretăieri de uliţe, bătaia de pe câmp şi înjurătura de acasă, să le dăm drumul Dunăre pe alte meleaguri. Să pornim turma pe calea inimei, a faptei, pe calea Domnului. Dar, unde ne sunt oamenii, unde se află elita?!

Prin elită, se ridică popoarele; prin popor, decade un popor. Ce se întâmplă în macrocosmosul Naţiunii, se întâmplă şi în microcosmosul satului. Satul fără elită, nu există pe harta sufletului. Satul cu elită, care lâncezeşte şi hibernează, cu atât mai mult, nu există pe harta faptelor. Suntem de acord: ne trebue elită şi la sat. De aout, n'o avem. Se impune s'o creem. Prometeu să facă elita satului, apoi elita să facă un nou sat.

Atâtea tezaure ale poporului nostru şi ale ţăranului stau ascunse. Vigurosul nostru ortodoxism, puternica noastră tradiţie, sufletul ales şi puterea de muncă a ţăranului, stau camuflate în cine ştie ce colţuri pierdute şi uitate ale românismului nostru cultural. Nu cunosc, nici nectarul binefacerii, nici nectarul vieţii. Caşi talantul din biblie, stau îngropate şi nefolosite. Oamenii noştri de stat sunt şi stau înecaţi în deprinderi rele. Dela ei, lăsăm orice speranţă. Ne îndreptăm acuma, asupra celor izolaţi de concepţia generală, asupra celor, cari le repugnă laşitatea şi hibernarea cu procente în consiliile de administraţie. Ne îndreptăm asupra celor ce ştiu a se pune demn în serviciul naţiunii. Vrem elite. La sat, acelaş lucru. Nu mari şi pretenţioşi apostoli, metamorfozaţi astăzi în ordinari politiciani, ci conştienţi şi străluciţi executanţi. Elitele de mâine de la sate, nu vor mai fi elitele de astăzi sau de ieri, nu vor mai fi apostolii, ci executanţii. Prin ei, satul va fi altul, cu ei, naţiunea va fi demnă. Se vor executa ordine superioare, pentru distrugerea maladiilor, a sărăciei şi ignoranţei şi pentru afirmarea românismului cultural şi politic. Afirmarea noastră ca un popor puternic, cu strălucit destin cultural şi politic, nu poate veni decât dela elite. Elitele satului vor scoate de sub spuza descurajării, energia ţăranului, vor descoperi geniile neamului şi elitele satului şi vor stimula forţele româneşti, în crearea României de mâine.

Privelişţele de sat, azi, sunt triste şi storc indignare, mâine însă, vor oferi muncă şi fapte. In plus, vom admira comanda magnetică a elitelor.

Vasile Cotigă

COMEDIA LUTULUI

Omul zilei de azi nu mai poate trăi fără faptul senzațional. Psihologia lui cere întâmplări extraordinare pe care să le comenteze febril, şi să le facă să circule. E o goană după noutăți cum nu s'a mai văzut şi cel care apucă să le prindă din sbor, afişează în fața celorlalți un aer de superioritate, de prostească mândrie, ca şi cum persoana lui le-ar fi determinat.

Dispoziția aceasta care a pus în funcție agitată urechea lumii, trebuia să-şi producă şi motivele reale care s'o satisfacă. Aşa cum s'a întâmplat şi în literatură, unde o pornire generală a publicului cetitor, a impus o specie literară în dauna altora. Pentru sufletul aventurier de azi, romanul este cartea cea mai potrivită, de unde şi atâtea improvizări lansate de edituri care n'au nimic comun cu literatura în slujba căreia pretind că sunt puse.

Vasăzică, există o dispoziție manifestă pentru faptul emoțional şi inedit, dispoziție pe care pedeoparte o serveşte cartea, iar pe de alta realitatea.

Ne vom ocupa de cazul cel din urmă.

Intâmplări mai triste ori mai vesele, s'au produs desigur întotdeauna. E însăşi condiția vieții. Dar prin regula exagerată a acestor întâmplări, prin procentul şi natura bizară a fiecăreia, societatea de azi se dovedeşte a fi ieşit din normal. Nu e zi dela Dumnezeu să nu ne vedem siliți a sacrifica din timpul ce ne este atât de prețios, pentru a pătrunde printre draperiile unor taine care au devenit răsunătoare. Suntem pur şi simplu terorizați de senzaționalul zilei intrat de-acum în program şi suficient popularizat de o presă creiată şi ca numai pentru acest scop.

Teatrul serios, teatrul în care se făcea artă şi unde se gustau momente de înaltă trăire, amenință să dispară prin concurența pe care i-o face scena realităților. Azi publicul are la îndemână oricând reprezentații grandioase în care nu mai e nimic imaginar, iar actorii sunt oameni adevărați care pun la contribuție înainte de toate biografia şi starea lor civilă.

Iată, Curtea cu juri din Capitală a ținut câteva zile pe afiş marele succes — procesul Ciulei —, care s'a desbătut cu sala arhiplină, deşi cei cari isbuteau să pătrundă acolo, erau o neînsemnată parte din miile de curioşi care ar fi dorit să fie de față.

Ar trebui ca în asemenea cazuri să se caute şi un profit. Bunăoară să se amenajeze o sală enormă, cu scaune numerotate şi bilete la casă, fiindcă suntem siguri că s'ar strânge adevărate comori, cu care s'ar putea subvenționa instituțiile falimentare, de pildă teatrul. Astfel conducătorul s'ar pune în acord cu spiritul vremii şi cu predilecțiile publicului care, oricum, nu pot fi neglijate. Ba, dacă problema ar fi studiată, s'ar putea ajunge şi la alte aranjamente de folosință generală ca să nu rămânem numai cu paguba. Căci e o imensă pagubă ca o țară întreagă să participe cu frenezie la afacerile intime a două persoane, în a căror urmărire se neglijează atâtea preocupări serioase. Să nu se pară că exagerăm, dar v'aş fi invitat în zilele acelea să trageți fiecare cu urechea în tramvai, pe stradă, în tren, la piață, la cimitir, pe oriunde, şi-ați fi auzit cu siguranță acelaş motiv de conversație: Tita-Ciulei.

Toată lumea, toți boerii şi servitorii, parlamentarii şi alegătorii, consiliile de miniştri, misitii, florăresele, elevii şi elevele, numai din asta se hrăneau sub streaşina acestei toamne bogate.

Nu suntem cronicari şi deci nu facem oficiu de a înregistra fapta zilei.

Vrem numai să vedem care e morala acestui eveniment şi însemnătatea eroilor.

Povestea e cunoscută de toată lumea, dar nu în deajuns de disprețuită. Au fost în scenă două tabere: una reprezentând categoria înstăriților, parveniților cari au ajuns la cele mai largi condițiuni de trai, iar alta categoria celor ce râvnesc situația acestora.

Acuzatul Ciulei, — să ne scuze prea onoratul domn că-i menținem s'acum rangul cel nou care l-a făcut celebru— om cu extraordinare şanse, s'a văzut ajuns la o situație materială din care, a socotit el, nimic nu-i mai poate rămâne neîngăduit. Dealtfel, libertatea oricui e în funcție de averea pe care o are. Deşi cu familie, domnul acesta n'a gândit să pună o limită libertăților sale, ci dimpotrivă a căutat să-şi apropie tot ceeace i-ar fi priit. Printre micile plăceri, şi-a rezervat şi dreptul la un amor ilicit. Noi ştim că un om cu casă şi copii, nu mai poate fi amorez în altă parte, că persoana lui nu poate figura în două scene sentimentale. Daca la un moment dat se socoteşte nefericit cu familia pe care singur şi-a făcut-o, e obligat de conştiința sa de om să o suporte, iar în cazul imposibil, să ceară justiției să-l elibereze.

Cum se vede, însă, taurul acesta de rasă a cugetat altfel. Puțin i-a păsat de exemplul pe care-l da copiilor săi, puțin l-a preocupat faima dezonorantă ce şi-o creia în jurul numelui, iată-l îndrăgostit ca un licean de o fată care luase premiul de frumusețe.

De-ar fi fost numai atât, cu toată exigența noastră, l-am fi scuzat. Dar, vedeți, lucrurile au mers mai departe, departe de tot... acest falnic Ciulei avea două neveste, două perechi de socri, două inimi, două paturi, două ambiții, două evoluții, înfârşit, tot ce avea era dublu. Unii spun că era chestiune personală. Nu-i adevărat. Tipul a sfidat morala publica. Rămânând stăpân peste o întreagă categorie de oameni nevoiaşi, şi-a pus în frunte blazonul bestialității, şi a coborît în mocirlă sfânta noțiune de familie. A, decâte ori n'o fi râvnit acest mare burghez la regimul din Rusia sovietică, unde familia n'a mai însemnat nimic, iar masculul a putut să-şi satisfacă voile după poftele sale. Sau, de câteori n'o fi aşteptat cu gânduri negre o clarificare a situației, prin care soarta Titei să fi avut-o madam Ciulei. Hm! Cât s'ar fi bucurat!..

Oricum, după faptele sale, omul acesta s'a dovedit a fi fost cu totul străin de ceeace se chiamă viață sufletească, trăind exclusiv după criteriile animalului său.

Dar pentruca să-şi poată asigura această trăire, trebuia să găsească mediul şi persoana corespunzătoare. Cum de nu! In societatea noastră sunt toate modelele de făpturi. Şi-a răspuns prezent familia Cristescu, prin autoritatea tatălui, revoluționarul cu ciucure roşu, cel ce se afla în luptă de moarte cu acuzatul de ieri.

Revoluția e bună pentru cei proşti, va fi gândit plăpumarul, pentru deştepți, principalul este să devină stăpânul averilor celorlalți. Şi domnul cu ciucure a consimțit să-şi prostitueze fata pentru banii lui Ciulei. Nefericita victimă desfăta pe Ciulei cu trupul ei pe deoparte, iar pe de alta netezea o cale de viață confortabilă pentru domnul revoluționar.

Vedeți ce frumos s'au împăcat duşmanii aceştia, aproape ca în poemul lui Eminescu: „Inger şi demon". Dar bătrânul proletar, nu renunța totuşi la ciucure. Un ciucure roşu poate deveni o meserie, poate aduce titluri, palate şi cine ştie ce-o fi mai aşteptat mintea înfierbântată a acestui tată care menaja desfrâul ficei sale.

Dar ca în toate lucrurile asemănătoare, s'a produs şi aici desnodământul fatal, până la un punct, exact după regula tragediilor greceşti. D. Ciulei şi d. Cristescu, împotriviții lui Dumnezeu şi ai bunului simț, s'au văzut într'o noapte ajunşi la falimentul religiei lor. Fata a murit misterios şi a rămas unul fără desfătări şi altul fără mâncări. Tragic! De trei ori tragic!

Dar regula spune că fiecare plăteşte după faptele sale. Legea trupului e infamă şi întotdeauna duce la asemenea socoteli. Şi ciucurile roşu e infam! Acum lucrurile le-a descurcat justiția şi ele n'au mai fost tragice.

Peste cadavrul femeii, căreia cianura i-a adus omagiul sexului atât de adorat, s'a jucat o comedie la care se putea râde cu mare entuziasm.

Armăsarul din boxă şi-a povestit aventura din care nu-l surprindea decât faptul că se afla în fața juraților. Restul mersese aşa de firesc şi cinstit, încât i s'ar fi cuvenit şi o medalie din partea societății — probabil că familia i-o acordase. Dar mai rămâne ceva din debutul lui: să-şi arate înfârşit, în fața lumii, calitățile care l-au ridicat la acest rang, iar cineva să-i comercializeze puterile, c'aşa se face cu armăsarii.

Familia victimii, rămasă cu destiu 'n gură şi fără revoluție şi fără averea burghezului, a pătimit după urma nopților de deliciu ale unei fete moarte. Şi patima a fost comică, plină de râs şi pacearâs, fiindcă nu se putea altfel, de vreme ce idolul a fost numai de lut.

Nicolae Ancuța Rădoi

Ne scrie o candidată fără noroc

Am bătut cu încredere în această poartă ce se numeşte bacalaureat, poartă ce închide o viață şi deschide alta. Şi nu s'a deschis, decât pentru ca reînchizându-se brusc, să mă arunce înapoi, sub privirea nepăsătoare a portarului. M'am mințit spunându-mi c'a fost un vis urât, am adunat cioburile sufletului, le-am lipit cu ultimul strop de nădejde, m'am apropiat şi am bătut iar... cumplita bătaie m'a svârlit din nou înapoi, în țărâna neagră a desnădejdii, unde am căzut fără lacrimi, fără durere, fără înțelegere, fără gând... Simțeam numai un gol neafirşit, un gol adânc şi greu, un gol asemănător aceluia în care te prăbuşeşti câte odată în vis...

Târziu, când mi-am revenit, un [illegible] trecea triumfător pragul şi 'n urmă-i portarul îşi număra mulțumit şi demn bacşişul.

Bacalaureat, inutil obstacol, comedie cu sfârşit atât de tragic, câte tinere mlădițe şi viitoare energii nu secătueşti, câte suflete nu frângi, câte acte disperate nu laşi în urmă?

Adică, propriu zis, nu tu bacalaureat, căci nu eşti decât un cuvânt şi nu o existență determinată în spațiu şi timp, nu tu, ci cei cari te-au născocit şi cei ce lucrează în numele tău, mai ales. Aceştia, da.

E dureros, câtă lipsă de înțelegere, întâlneşti la profesorii şi profesoarele din comisiile de bacalaureat din ultimul timp.

Şi e mai mult decât dureros, este revoltător, când vezi că viața ta, de aci înainte depinde de capul cu care s'a deşteptat pe nea cutare d-nă profesoară, de proasta dispoziție a d-lui preşedinte sau de faptul că i-ai cetit sau nu manualele.

Şi de-ar fi numai atât! De n'ar fi „proptelele" fără de care azi nu mai poți răzbi deloc în România Mare, de n'ar fi proptelele astea grație cărora iau bacalaureatul mai ales nulitățile, ființe pentru care ai fi în stare să ții mâna peste flacări ca Mucius Scaevola, dacă s'ar dovedi că sunt în stare să scrie o pagină corect. Totuşi, trec şi îndrăznesc să te sfidez, pentrucă sunt în posesia unei hârtiuțe ce-şi zice diplomă, dovada indiscutabilă a deşteptăciunii celui ce se mândreşte cu ea, hârtiuță care pe cât de inexact şi nedrept prețueşte capacitatea intelectuală a cuiva, pe atât de greu atârnă când acel cineva încearcă să-şi croiască un drum în viață. Şi tot mai e ceva. Cad tinerii români cu nemiluita şi trec bobocii pistruiați ai evreilor cu bani.

E o realitate care-ți opreşte în loc gândul, care te îndeamnă să te întrebi dacă exişti, sau să întrebi pe cineva cum te chiamă, ca să te convingi că eşti în adevăr tu, cel în fața căruia se petrec asemenea adevăruri oribile, ori să te năpusteşti în cancelarie şi să întrebi: „Domnule Preşedinte, dumitale ți-a venit vreodată să urli?

Profesori şi profesoare pentru cari bacalaureatul e „ceva" sinonim cu excursie şi rost de bani, profesori şi profesoare cari ați năruit speranțele a optzeci la sută din absolvenții acestui an, meditați asupra acestor două versuri ale lui Baudelaire:

Ah! Seigneur... donnez moi la force et la courage.

De contempler mon coeur et mon corps sans dégoût.

Ec. Nour

Inactualitatea literaturii noastre

Cei mai mulţi dintre scriitorii noştri trăiesc în lună. Niciodată, în tot trecutul nostru, chiar în cel mai întunecat, nu s'a mai pomenit la noi o atât de evidentă prăpastie între creaţia artistică şi sbuciumul vremii. Ele se ignoră reciproc, amândouă.

Scriitorii nu mai găsesc admiraţie nici cât un jucător de football iar ei în schimb fac totul ca să nu o capete.

Poezia firavă şi clorotică de astăzi, chinuită în încâlcelile ei de formă — nici nu mai are nădejdea de a plăcea marilor straturi sociale. Poeţii astăzi se citesc cu profundă admiraţie doar între ei şi mai ales se bârfesc, cu şi mai profundă plăcere, tot între ei. Atitudinea aceasta nu e deloc pornită din orgoliu creator — cum ar vrea să apară —ci tocmai din lipsă de putere creatoare. Poesia a ajuns potriveală de cuvinte fiindcă nu izvorăşte din nimic. E un simplu joc, de care în genere poeţii noştri se plictisesc foarte curând — de obiceiu după întâiul sau al doilea volum — fiindcă îşi dau seama că au altceva mai bun de făcut.

Şi partea nostimă este că toată această poesie — care aminteşte deplin preţiozităţile şi obscurităţile voite ale poeţilor de curte ai unor vremi de linişte şi rafinament al lenii — se crede orgolios adăpostită subt steagul modernismului. In realitate, modernismul nostru agonizează doar undeva pe la Craiova, în jurul unei reviste tinereşti „Meridian". E aproape comic cum a ajuns tocmai acolo — în oraşul acela cu oameni atât de socotiţi şi realişti. El n'a putut trăi la noi fiindcă a importat doar câteva formule facile ale tumultului liric de peste graniţe.

In Franţa, în adevăr, suprarealismul a însemnat ceva în sforţările de a trece în vers cât mai mult din dinamismul şi preocupările vremii noastre. La fel a încercat şi lirica germană — prin expresionism şi mai ales prin acea: „neue sächlichkeit".

Că aceste experienţe poetice îndrăzneţe n'au rămas toate bunuri literare câştigate, e altceva. Dar toată această frământare a modelat viu substanţa poetică a vremii. Şi urmele ei le simţi azi, mai ales în vigoarea liricei germane şi italiene contemporane.

La noi, câţiva evrei şmecheri, au adus din aceste frământări doar câteva clişee. Şi le-au multiplicat la infinit, în foiţe ca „Integral", „75 H. P." şi altele. Fireşte atunci că nu puteau trăi.

Dar poezia noastră de azi, nu e întru nimic modernă. Incremenită în admiraţia snobă a acelui stilat poet de salon care e Paul Valery, fără a beneficia întru nimic de întreg trecutul de rafinament al gândului şi al expresiei care dă temelie experienţei acestui admirator al lui Racine — poezia noastră tânără trăeşte o viaţă artificială, de seră.

Doar câţiva dintre noii mânuitori de vers au avut curajul să se rupă din păinjenişul acestei amorţeli din teama de încordări — şi au făcut efortul de a anexa noi ţinuturi sufleteşti lirismului: Aron Cotruş, George Gregorian ,Radu Gyr, D. Ciurezu...

Prea puţini, faţă de ceata nesfârşit asemănătoare a celor cari se pretind la noi slujitori ai basmului de aur al poeziei.

In ceeace priveşte epica noastră, situaţia e şi mai comică. Cei mai mulţi dintre epicii de azi sânt grozav de fuduli că „au ieşit din sămănătorism" — vorba d-lui Lovinescu! Adică sânt şi ei şi eroii lor citadini sută la sută, rafinaţi şi complecţi la suflet de se miră şi ei cât de al dracului e românul când devine european.

Să vedem în ce constă modernismul prozei noastre. Stă pur şi simplu în exploatarea în chipul cel mai trivial de elementar a formulei pseudonimului. De cele mai multe ori, nici într'atâta.

Eroii epicei noastre sânt mutaţi prin urmare dela sat la oraş. Dar fiindcă scriitorul nu cunoaşte în adevăr deloc oraşul, — în care el duce doar o existenţă de cafenea cu bârfeli, şi de ploconeli umile în birourile oficiale, după subvenţii — eroii aceştia n'au pur şi simplu ce să facă pe aici.

Şi atunci autorul îi pune să facă dragoste. Dragoste pur şi simplu, aşa cum vor fi făcut-o şi la ţară, după cuptor, însă fără robusteţa sănătoasă a vieţii mai curate de pe acolo. Un uşor psihologism de import francez — foarte anacronic şi acesta — e folosit din când în când după reţetă, ca să complice cu oarecari „cazuri de conştiinţă" suita asta trivială de înlănţuiri animalice.

Pentru atâta, niciun om cu cât de câtă bună aşezare sufletească nu svârle bani ca să o cumpere. Şi aşa se şi întâmplă. Când trebue să citească ceva în tren — căci acolo simte mai mult românul nostru nevoia să se cultive — omul care se pretinde serios preferă să consume un roman poliţist, care e cel puţin mai sincer în stupiditatea lui.

Nenorocirea este că totuşi aceste romane în serie, de un atât de vulgar şi facil erotism, toată literatura aceasta de cărţi poştale obscene — îşi are un public al ei: adolescenţii împinşi de setea de iniţiere sexuală. Cercetaţi librăriile, întrebaţi pe vânzători: aproape întreg publicul romancierilor noştri e format din impuberi elevi de liceu.

Când tineretul nostru — şi aceasta cred că se va întâmpla nu peste mult timp — va fi pătruns mai adânc de robusteţea sufletească pe care ţi-o dă adevărata viaţă sportivă, nu aceea de spectacol ci de obicinuinţă zilnică, atunci şi aceste câteva mii de cititori vor fi pierdute de editorii şi autorii fără scrupul.

Niciodată, repet, nu cred să fi avut scriitorul nostru un orizont mai meschin decât astăzi. Prizonier fără iniţiativă al editorului — care de cele mai multe ori e un evreu ce n'are nimic de-a face cu literatura decât o dorinţă fără margini de a câştiga cât mai mult de pe urma ei — nevisând decât contracte şi neurmărind decât aconturi, terorizat între socotelile de tiraj şi calculele de coterie literară şi reclamă prin notiţe de ziar, prozatorul nostru e astăzi cel mai nenorocit şi mai nedemn dintre meseriaşi.

Pierzând de mult orgoliul creaţiei sale, n'a ajuns nici măcar la conştiinţa profesională — pe care cei din Occident au dobândit-o: să dea anume marfă, dar marfă bună, cinstit şi solid lucrată, care să mulţumească şi să ţină, ca o ghiată, ca o haină. Scriitorului român îi e greu până pune mâna pe contract, că apoi în 2—3 săptămâni e gata romanul. El păcăleşte astfel editorul, care nici el nu se lasă în pagubă şi înşeală şi el din gros, prin reclamă, cititorul.

Lucrând în asemenea condiţii, fireşte romancierul nostru va alerga după formula cea mai uşoară de creaţie. Va lucra din reminiscenţe: de viaţă foarte puţine, literare foarte multe.

De aci, anacronismul prozei noastre.

Ca să aduci oameni ai vremii tale într'o carte, trebue să rupi cu toate modelele vechi, într'atâta ei se deosebesc de cei ai lumii dinainte. Dar aceasta cere experienţă, cere trudă, cere efort.

Şi atunci ne e dat să vedem în cărţile cu atâtea ifose de actualitate ale romancierilor noştri de azi-eroi, cari în afară de unele foarte naive pretenţii de complicitate sufletească, nu au nimic din spiritul vremii noastre, din concepţie, din stilul actual de viaţă.

Am accentuat asupra acestor elemente. ca să nu se confunde epica pe care am cere-o cu un reportaj romanţat. Căci introducând câteva elemente de pitoresc modern: radio, matchuri de box, sboruri cu aeroplanul — nu înseamnă că nu poţi rămâne tot atât de anacronic, tot atât de nefiresc, dând impresia să ţi-ai costumat eroii în haine cari pur şi simplu nu le vin.

Dar ca să vă daţi seama cât de anacronică e proza noastră de azi, e destul să amintesc că nici măcar aceste elemente simple, exterioare, ale vieţii moderne — comozii noştri romancieri n'au făcut efortul să le folosească.

Eroii romanelor noastre merg încă cu trăsura, scriu scrisori chilometrice, scriu jurnale intime romantice. Când vor să afle o veste, trebue neapărat să le-o spue cineva. Când se grăbesc, cer birjarului să dea bice cailor. In tren se urcă arare, — şi atunci nimic din psihologia călătorului în tren nu ispiteşte ochiul şi sufletul mort al autorului. Aeroplan, radio, telegrafie, calorifer, toate aceste minuni în mijlocul cărora am ajuns să trăim obicinuiţi — prin romanele noastre nu se obicinuiesc. Nu-mi aduc aminte să fi văzut un erou de roman aprinzând bunăoară lumina electrică, dând un cec la o bancă, mergând cu taxi-ul, adică trăind acele o mie şi una de fapte mărunte ce caracterizează cotidianul vieţii noastre.

De sigur, nu cerem ca accentul în creaţie să se pună pe aceste elemente exterioare. Căci nimic nu se învecheşte mai mult şi mai repede ca actualitatea. Lipsa lor desăvârşită însă denotă că prozatorii noştri nu pornesc deloc dela viaţă ci crează cu totul convenţional, după reţete vechi şi facile.

Gândiţi-vă la eroii lui Balzac, la cămătarii lui, la doctorii lui, la tinerii lui arivişti: toţi trăesc viaţa vremii lor, cu toate caracteristicele ei, cu toate elementele ei!...

Dealtfel, e un adevăr atât de elementar acela că orice creator autentic trebue să aducă o lume a lui proprie, o viziune a lui de viaţă, o etică a lui. De aceea el va fi ferit de verva seacă a reportajului, oricâtă actualitate ar aduce.

Cercetaţi din acest punct de vedere prozatorii noştri de azi.

Cu foarte puţine excepţii, ei vor apare uluitor de săraci, de lipsiţi de forţă şi de personalitate.

Inactualitatea literaturii noastre de azi arată lămurit lipsa ei de viaţă.

Ovidiu Papadima

Răsboiul civil din Spania

CANDIDE. Localitatea Navalmoral a fost bombardată de guvernamentali cu peste o mie de obuze şi prinsă în tirul a treizeci de mitraliere fără să sufere vreo stricăciune mai însemnată. Niciunul dintre „artileriştii" roşii de acolo nu mai trăsese cu tunul până atunci şi toţi mânuitorii mitralierelor erau beţi şi s'au distrat cu femei în tot timpul atacului.

❖❖

Colonelul naţionalist Yagüe este un om încă foarte tânăr — spune Marcel Chaminade, trimisul hebdomadarului Candide în Spania. El este magnific, de statură înaltă, viguros şi de o mare frumuseţe.

❖❖

După căderea oraşului Toledo niciun miliţian guvernamental nu mai crede în posibilitatea unei rezistenţe mai îndelungate. Panica şi demoralizarea sunt generale. Miliţienii ştiu că, odată porniţi pe front niciunul nu se va mai întoarce acasă.

Guvernul a dat ordin ca răniţii de pe front să nu mai fie evacuaţi la Madrid. Lui Largo Caballero, îi este teamă că, văzând ce-i aşteaptă, marxiştii vor refuza să mai meargă în întâmpinarea inamicului.

❖❖

Laşitatea generalului bolşevic Riquelme a ajuns proverbială în toată Spania. In timpul atacurilor dela Oropesa, de pildă, acest teribil antifascist a stat ascuns toată vremea în pivniţa unei cafenele.

— Ce o să se întâmple acum întreba el înspăimântat pe ofiţerii care veneau de pe front să-i dea raportul. Mie mi-e frică să nu ardem de vii aici"...

❖❖

Generalul Mola a primit la Urnieta un emisar al prezidentului generalităţii catalune, Companys. Emisarul a prezentat comandantului naţionalist o scrisoare semnată de d. Companys, prin care acesta propunea supunerea Catalaniei cu condiţia ca generalul Mola să amnistieze pe toţi şefii militari şi civili responsabili de rezistenţa catalună.

In aceeaş zi generalul Franco a primit o propunere asemănătoare pentru tot restul Spaniei, rămas în stăpânirea guvernului din Madrid. Cererea aceasta era semnată de Rafael Vega, prietenul primului ministru Largo Cabalero.

❖❖❖❖

JE SUIS PARTOUT. Frente popular a luat conducerea Spaniei printr'o escrocherie electorală.

Intr'adevăr. In alegerile generale din Februarie acest an, stânga spaniolă a obţinut 4.356.000 voturi, acordându-i-se un număr de 256 mandate în Cortesuri, în timp ce dreptei care a întrunit 4.570.000 voturi, nu i s'a acordat decât 197 locuri. Adăogaţi la aceste rezultate cele 340.000 voturi ale centrului, şi veţi vedea că majoritatea Spaniei este departe de comunism.

Antinomia artei sovietice

[illegible]

Vor putea obiecta că nu e pentru prima dată când arta este [illegible] La Fontaine — ca să amintim un exemplu — n'a încetat să dea la iveală celebrele sale fabule, [illegible] Puşkin, dar arta lui n'a [illegible] Şi alţii şi alţii, [illegible] în zadar...

Totuşi — rămasele de-ale formelor politice se pot urmări în domeniul artei. Sobrietatea, eleganţa şi perfecţiunea clasicismului francez — apre [illegible]

Iată acum cazul statului sovietic din Rusia de azi.

[illegible] Alexandru Sahia, care a participat la serbările din 1934 dela Moscova „ca reprezentant al scriitorilor români" (1), are, în cartea sa „U. R. S. S. — Azi" [illegible] Nu cumva Jdanov — „secretarul comitetului central al partidului comunist din întreaga Uniune" — este un veritabil jidan? Lăsând la o parte aberaţiile şi ale oratorului şi ale d-lui Sahia, să vedem dacă este cu putinţă ca arta să devie exclusiv armă de luptă — aşa cum se tinde în Rusia. Ca şi mai sus, vom recunoaşte că în istorie mai întâlnim astfel de cazuri. Cu această deosebire însă: arta a devenit, nu a fost transformată de alţii în armă de luptă. Întreaga literatură germană de colorit naţionalist dintr'al XIX-lea secol, începând cu „Discursuri către naţiunea germană" a'le lui Fichte, trecând prin muzica lui Wagner şi terminând cu concepţia supra-omului nietzschean — a fost animată pe plan artistic ori filosofic de intransigenţa aceluiaşi mesianism german. Niciun secretar al niciunui comitet central n'a dat sugestii ori ordine unui Fichte să înceapă redeşteptarea naţiei sale trântită sub bocancii armatelor napoleoniene; unui Richard Wagner să se inspire din străvechiul mit german, transpunând în melodiile unei muzici-revoluţionare prin superioritatea ei — specificul rasei sale, şi nimeni n'a ordonat supra-omului în gândire Nietzsche să creeze filosofia forţii, a onoarei, a vitalităţii... Arta şi filosofia, ele dela ele, s'au pus în slujba naţionalismului — nu integral, fiindcă aceasta nu este cu putinţă — ci atât cât permite Adevărul creator de valori artistice ori filosofice. Conducătorii statului, când au simţ istoric, de aci se inspiră. Statul naţional-socialist al lui Adolf Hitler, departe de a fi anti-cultural ori sfărâmător de civilizaţii cum cred... Jdanov, Al. Sahia şi odată cu dumnealor toţi cei ce [illegible]

[illegible]

Oamenii din toate timpurile au fost chinuiţi de problema existenţii cosmice, de infinitul ce ne cuprinde, [illegible] Din astfel de chinuiri metafizice au rezultat filosofii şi tot aşa s'au născut poeţii de aceeaşi natură. Moartea cu misterul ce se ascunde dincolo de ea a întristat profund pe poeţii tuturor timpurilor, lăsând în urma lor opere ale căror sentimente tragice le fac nemuritoare. Ne admiţând ideea de Dumnezeu şi a tuturor ideilor legate de problema existenţii, Sovietele împiedică nu numai poezia cu caracter filosofic ori religios, dar naşterea înaltă a filosofiei.

E imposibilă arta sovietică pentrucă e imposibilă şi limitarea creaţiei artistice, pentrucă e cu neputinţă a-trofierea sentimentului religios, a tendinţii de reverie, a înclinaţiilor către speculaţii metafizice, a setii de absolut, a dorului după sublim, după etern. E imposibilă arta sovietică pentrucă e imposibilă schimbarea sufletului uman. Negând valoarea spirituală şi politică a naţionalismului — arta sovietică vrea să nu aibă nimic din specificul rus — misterul artei unui Tolstoi, Dostoievski, Andreew. Va fi cu putinţă? Dar unde e valoarea spirituală a internaţionalismului, prin ce se leagă şi de stepa infinită şi de tot atât de infinitul suflet rusesc? În ce constă poezia internaţionalismului şi ce afinităţi indisolubile are cu temperamentul, cu pornirile vulcanice ale rusului, care dacă azi sunt acoperite cu cenuşă nu înseamnă că şi craterul e stins? Inutil să ne mai întrebăm fiindcă arta lui Maxim Gorki — apostolul comunismului cultural — nu e pur sovietică. Cadenţa barbatică şi lirismul profund al lui Serghei Esenin au legături cu ritmica şi timbrul poeziei populare ruseşti — literatura lui potrivindu-se, după cum recunoaşte şi Buharin, mai mult cu prima etapă a revoluţiei bolşevice. Tendenţionismul artei sovietice înăbuşă geniile poetice, aceşti veşnici inadaptabili cum îi numeşte undeva Baldensperger. Într'un stat cu puteri dictatoriale exercitate întocmai şi asupra artelor, iniţiativa lor e de prisos. Firi superioare, ei nu se pot acomoda meseriei de ţerfelitori ai artei. Un Mihail Eminescu — lăsând la o [illegible]

Vladimir Dogaru

DISCIPLINA MUNCII U. R. S. S.

— După câte ştiu, tu lucrezi în echipa de noapte şi te plimbi în timpul zilei. Când mai dormi?
— Noaptea, de bună seamă, când sunt la lucru...
(Din revista sovietică Krokodil)

ASALT

Şi, iară mă întreb, iară:
nu se găseşte nimeni să slujească
în această Ţară
o dreaptă liturghie românească?

Nu se găseşte nici un român să pună
pentru mâine
o vorbă mare şi o faptă bună
cât o sfântă pâine?

Nu se găseşte nici o judecată întreaptă
să ridice în Ţară mâna dreaptă,
nici un român
să dea poruncă grea de domn şi de
stăpân?

Să scoatem şi noi prin munţii dosi[ai] sufletului
doar vom găsi un pisc înalt,
de unde, în nemai văzut asalt
să ne-avântăm spre tărâmul celălalt —
pentru toate înfăptuirile,
pentru toate izbăvirile.

Valeriu Bora

Azana, preşedintele republicei sovietice dela Madrid. (Travaso delle Idee)

Note, polemici, înfierări

Opera d-lui Radu Cuza

Fiindcă n'am vrut și fiindcă am avut întotdeauna impresia că prietenia lui nu ne onorează, nouă d. Georges Cuza nu ne-a fost și nu ne este amic.

Credința noastră este că acest fiu regretabil al d-lui A. C. Cuza este piaza rea a mișcării nationaliste.

Faptele lui din anul 1932, când s'a convertit la naționalism, și până acum stau dovadă.

El a gonit din rândurile mișcării elemente valoroase, a risipit organizațiile de tineret, înfiripate de profesorul N. C. Paulescu și de noi, a îndepărtat studențimea de L.A.N.C., s'a opus unificării naționalismului luptând contra împăcării dintre A. C. Cuza și Corneliu Codreanu, a fost contra intrării în L.A.N.C. a unui brav ofițer și extraordinar organizator, a condus cea mai mârșavă campanie împotriva întemeietorului partidului național-creștin, d. Nichifor Crainic, etc., etc

Pentru aceste motive și încă pentru considerațiunea că „Sfarmă Piatră" nu crede în demasonizarea lui, d. Georges Cuza pentru noi nu este un om serios.

Dar niciodată, nimeni de aici nu l-a atacat în mod laș pe acest domn vivant. Am avut ceva de spus contra lui, am pus mâna pe condei și am scris aici în văzul tuturor.

El, însă, procedează altfel, ca la lojă. Din umbră pune la cale infamii, organizează bande împotriva fruntașilor mișcării și scoate manifeste și ziare murdare contra oamenilor corecți și devotați luptei naționaliste din propriul său partid.

Am arătat aici, acum câtava vreme că d. Cuza ăsta a scos la București o foiță nenorocită și turmentată, botezată „Svastica" pe care a umplut-o

în întregime cu înjurături la adresa d-lui Nichifor Crainic, a revistei „Sfarmă Piatră" și a familiei d-lui arhitect I. D. Enescu. Foaia apare sub semnătura unui prinț cepeleac.

Săptămâna trecută, Ziora a fost în București și a avut o consfătuire cu „principele" degenerat.

Peste două zile „Svastica" a apărut cu un număr nou, cu alte grosolănii și cu alte provocări.

Dovada acțiunii nefaste a acestui om în sânul partidului național-creștin este din nou sub ochii tuturor. Pentru a câta oară?

Bieții noștri camarazi național-creștini, — la ce mizerabilă mahalagioaică slujesc!

Abonamente la

„Sfarmă - Piatră"

Lei 300 pe an, 175 pe 6 luni

Și d. Manoilescu s'a supărat pe „Sfarmă-Piatră"

Răspunzând unei note de aici prin care noi ne arătam surprinderea și indignarea că d. Mihail Manoilescu candidează în alegerile dela Camera de Comerț pe aceeași listă cu jidanii E. Auschnitt și Herdan, fostul guvernator al Băncii Naționale ne trimite o scrisoare (hârtia poartă în dreapta firma furnizorului: „Librăria „Tocul de Aur", I. PENCHAS, 118 Calea Victoriei, București"...) din care — din pricina tonului ridicat cu care Sfarmă Piatră nu este obicinuit — regretăm că nu putem publica decit acest pasagiu:

„Alegerea mea în Camera de comerț și industrie din București alături cu cițiva industriași evrei este datorită faptului că — în calitatea mea de senator al industriei — am fost indicat în consiliul Camerei de către Uniunea Generală a Industriașilor. Nu s'a făcut nici o alegere, lista Uniunei fiind singura prezentată și nu s'a dat nicio luptă în care să se fi înfățișat o listă mai românească în luptă cu o altă listă mai puțin romînească, pentru ca eu să pot lua o atitudine consecventă cu părerile mele politice".

D. Mihail Manoilescu recunoaște deci că s'a ales pe o listă „cu cițiva evrei". Noi am spus acelaș lucru. Suntem, prin urmare, de acord. Explicația dînsului însă — ne găsim în

dreptul nostru s'o apreciem — nu ne entuziasmează de loc.

Cit privește legăturile d-lui prof. Manoilescu cu societățile capitaliștilor străini, facem acum loc, cu plăcere, unei precizări: d-sa de mai mult de un an și jumătate, a demisionat, ne afirmă, din toate consiliile de administrație ale acestora.

O mână spală pe cealalta și amândouă obrazul...

Ziarele care s'au ocupat de procesul asasinărei curtezanei Tita Cristescu și au publicat rechizitoriul d-lui procuror Benedict Stoenescu, nau omis să arate că acesta a denuntat în plină ședință intervențiile ocultei masonice prin frații Slama, Pangal, Chintescu, în favoarea lui Liviu Ciuley.

O singură gazetă „Țara Noastră" relatând pe larg și ne la locul lor fazele procesului și pledoariile favorabile fr.: Ciuley — a emis acest pasagiu cu masoneria

De ce?!

SALBATICII DELA MADRID ȘI DIN ABISINIA

Salut colega!
(Guerin Meschino)

Banchetul dela lojă pentru Ciulley

Am arătat în numărul nostru trecut că inginerul Ciulei, înainte de a fi judecat de justiția profană, a fost judecat și achitat cu unanimitate de frații săi întru echer, din loja masonică „Isis".

Precizăm: judecătorii lojii nu au avut a cerceta faptele lui Ciulei sub

latura penală; legea masonică nu se potrivește cu legea statului: ce condamnă una, cealaltă aprobă, și invers.

Jurații tribunalului fratern s'au pronunțat numai dacă viața intimă a lui Ciulei, devenită publică prin actul de acuzare, este în concordanță cu morala masonică. Și frații au fost în unanimitate de acord: toate faptele fratelui trezorier, omul cu nevastă, amantă și damă voalată, se integrează perfect în codul moralității luciferniene.

In consecință, în ședința Marei Loji Naționale, din 3 Octombrie, fostul amant al fostei Tita Cristescu, a fost sărbătorit cu mare fast printr'un banchet ritual la care a participat toată crema lojii naționale de sub conducerea d-lor Pangal-Argetoianu - Valentin Bibescu.

Congresul Marelui Orient al Franței

Marele Orient al Franței a ținut în zilele de 21, 22, 23, 24, 25 și 26 Septemvrie congresul anual al ordinului cu delegați din toate districtele republicei și din colonii.

Conventul a avut loc la sediul lojii din 16, rue Cadet Paris, reunind 312 fr.: delegați.

Luni 21 Septemvrie s'au efectuat alegerile pentru demnitățile din biu-

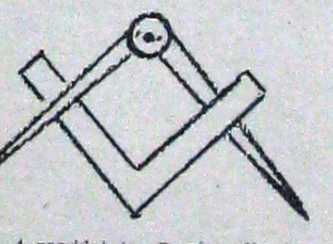

rou. A prezidat fr.: Pourian, director în ministerul Agriculturii și au fost declarați aleși: fratele: Pelloquin-președinte (212 v.); fr.: Zaborowsky-întâiul supraveghetor; Barbier-al doilea supraveghetor; Paul Perrin-mare orator; Gressel-secretar; Richard-trezorier.

Seara a avut loc o reprezentație teatrală în localul lojii. Piesa jucată se numește: „Dieu reconnaitra les siens". Autorul ei este fr.: André Lorulot, anarhist, liber-gânditor.

Marți 22 Septemvrie conventul a judecat cazul unui frate mason acuzat de viol. Sentința a fost amânată pentru anul viitor. S'a trecut apoi la citirea raportului comisiei de verificare a casei centrale de solidaritate masonică.

Miercuri 23 Septemvrie s'a examinat statul de salarii al demnitarilor ordinului și s'a examinat budgetul Marelui Orient pe exerc. 1935-36 care se cifrează la 1.528.342 franci francezi și 29 centime.

Fratele Rafailovici a prezentat apoi un raport asupra pressei. S'a hotărît ca loja să impună guvernului un proect de lege „asupra difuziunii gândirii franceze".

Joi s'a ales noul consiliu al Marelui Orient al Franței compus din: Groussier; Zaborowsky, Simon, Félicien Sourt (garant de amiciție pe lângă Grand Oriente d'Espana) și Voronoff (cel cu întinerirea).

Vineri 25 ședința a fost consacrată mijloacelor de camuflaj ale francmasoneriei. Temă și discuții: „Filantropia ca mijloc de exteriorizare a masoneriei".

Sâmbătă 26 Septemvrie, votarea chestiunilor sumare și banchetul de închidere.

La propunerea fratelui Brevier, ex-senator, Marele Orient a decis să studieze posibilitatea editării unui mare ziar de după amiază care să vehiculeze ideile din lojă. GRINGOIRE

Confesiunile unui fost rabin

„Sfarmă Piatră" va publica în numărul viitor o sguduitoare mărturisire de credință a d-lui E. Wieder, fost rabin și director al unei școale teologice mozaice, convertit de curând la creștinism.

D. Slama este încă mason?

D. George Slama, avocat, fiind publicat odată în revista noastră printre membrii marei loji naționale, a ținut să rectifice de îndată informația lui „Sfarmă Piatră". D-sa ne-a trimis o scrisoare prin care preciza că, socotind că rostul său nu este în subterane, a demisionat încă de mult din francmasonerie.

De bună credință, noi ne-am în-

crezut în cuvântul unui avocat și am publicat scrisoarea.

Cu prilejul procesului Ciuley d. Benedict Stoenescu, procurorul ședinței, l-a arătat însă pe d. Slama ca fiind mason, iar acesta n'a reacționat în niciun fel până acum, mulțumindu-se să tacă. Dar noi nu putem trece ușor peste acest lucru. De aceea somăm pe d. avocat George Slama să-și clarifice situația.

Altfel rămâne un mason descalificat.

„Sfarmă-Piatră" și Nichifor Crainic

In articolul d-sale din numărul acesta, d. prof. Nichifor Crainic aduce la cunoștința lumii naționaliste faptul monstruos al eliminării sale din fruntea partidului național-creștin.

Dușmanii naționalismului au triumfat.

Ii asigurăm, însă, că bucuria le va fi scurtă.

Nichifor Crainic se va ridica imediat mai puternic și mai vulcanic ca niciodată.

Redactorii revistei „Sfarmă Piatră" care au avut și calitatea de național-creștini, se consideră eliminați din partidul jurămintelor călcate odată cu marele lor dascăl de românism.

„Sfarmă Piatră" mai liber ca totdeauna, merge înainte pe linia de foc a intransigenței sale cunoscute.

Pe cine îl țin curelele, să poftească la luptă.

Al. Gregorian

Anul II, Nr. 46 LEI 6 Joi 8 Octomvrie 1936

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Sfarmă-piatră

INȚELEPTUL ȘI NAIVUL
(fabulă feroviară)

A fost odată doi călători. Unul ințelept, altul naiv. Naivul făcea coadă la gară și aștepta să i se dea un bilet de tren Moscova-Sotchi.

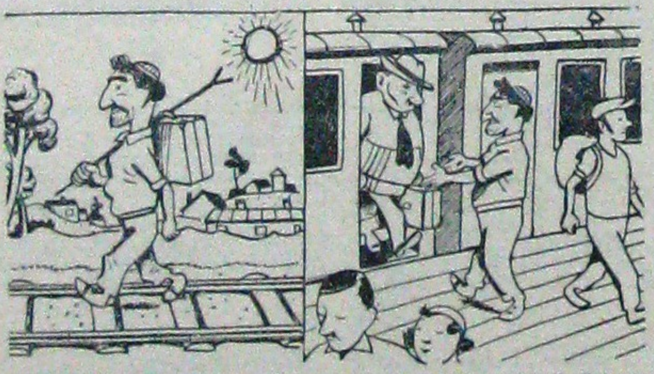

Inţeleptul, săturându-se de așteptat, își luă cufărul la umăr și plecă la destinație pe jos.

— Cum se face, dragă, că te aștept de trei zile și sosești abia azi ? !
— Foarte natural, tu ai plecat pe jos și eu am luat trenul...

(Din revista sovietică Krokodil.)

PASIONARIA

(Gringoire)

FOSILELE LA MUZEU

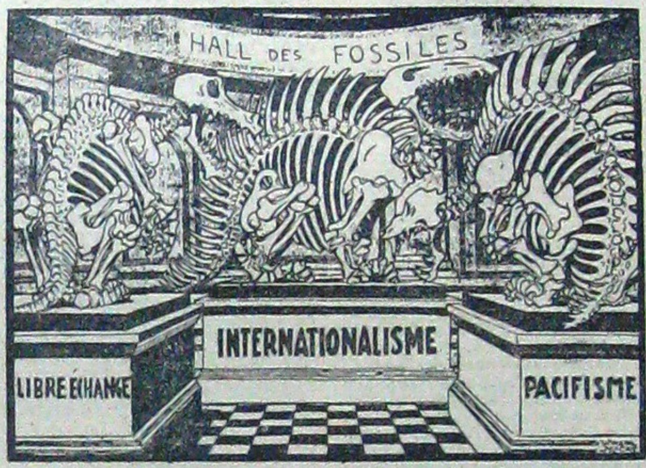

Liberschimbism, internaționalism, pacifism (New York American)

LA MADRID

— Ah ! M'ai impușcat . . . .
— Sunteți francez ? Pardon. V'am luat drept un compatriot. (Settebello)

CEI TREI AUTORI AI DEZASTRULUI DIN SPANIA

Masoneria, iudaismul și bolșevismul (Der Stürmer)

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL", BUCUREȘTI, STRADA BREZOIANU, 23—25